

Plaquetes

de

CERTAMEN LITERARI DE
CASTELLITX, 2001

Obres premiades. Part 2.

Narració Curta

Història
i Cultura

13

Plaguetes

d'Història i Cultura

CERTAMEN LITERARI DE
CASTELLITX, 2001

Obres premiades. Part 2.
Narració Curta

Publicació semestral. Número 13

AJUNTAMENT D'ALGAIDA
Algaida, abril de 2002

Plaquetes d'Història i Cultura

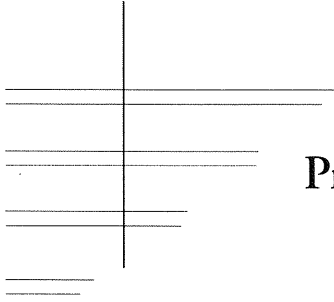
1. *Gloses populars dedicades a la Mare de Déu de la Pau de Castellitx. Algaida, any 1953.*
2. *Història del formatge.* Xesca Ensenyat.
3. *La Razón i Esquitxos. Premsa periòdica a Algaida durant la Segona República Espanyola 1931-1932.*
4. *Pina. Roques, clapers i enclètixes: ses Moles. Aproximació a la font de Pina. La Vall de Pina i els seus voltants. Les terres primes: les rotes.* Bernat Servera Ribas.
5. *El rector de Castellitx: Una rondalla den Jordi des Racó.*
- 6/7. *Certamen Literari de Castellitx 1999. Obres premiades: Poesia, Narració Curta i Glosat.*
8. *Estudis sobre Pina. Les nostres cases, toponímia urbana i rural. Inventari arqueològic del terme de Pina.* Bernat Servera Ribas.
9. *Memòries d'un temps (I). Capítols d'història contemporània d'Algaida (1800-1823).* Pere Fullana Puigserver.
- 10/11. *Certamen Literari de Castellitx 2000. Obres premiades: Poesia, Narració Curta i Glosat.*
12. *Certamen Literari de Castellitx 2001. Obres premiades. Part 1. Poesia i Poesia Popular (Glosat).*
13. *Certamen Literari de Castellitx 2001. Obres premiades. Part 2. Narració Curta.*

© de l'edició: Ajuntament d'Algaida, 2002.

Edició a cura de la Biblioteca Municipal d'Algaida.
Coordinació de l'edició: Bartomeu Sales Mascaró.

AJUNTAMENT D'ALGAIDA
C/ del Rei, 6. 07210 Algaida (illes Balears)
Tel.: 971 12 50 76 - Fax: 971 12 50 44
Adreça electrònica: algaida@ctv.es

Maquetació: Bartomeu Sales Mascaró.
Impressió: GRAFIMUT. C/ del bisbe Taixaquet, 60. 07620 Lluçmajor
Dipòsit Legal: P.M. 535/2002
I.S.S.N.: 1136-4531

Presentació

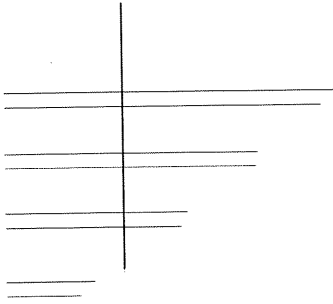
En aquesta Plagueta número 13 us presentam la segona part del recull de les obres guardonades en el Certamen Literari de Castellitx de 2001. Si la primera part (Plagueta número 12) està dedicada a les obres premiades de poesia i poesia popular (glosat), aquest número us ofereix els originals de narració curta que van merèixer les màximes distincions del jurat en aquest apartat.

Sens dubte, no hi ha millor gratificació per als guardonats que finalment veure impresos el seus treballs i no cal dir que per tots nosaltres resulta engrescador poder llegir i fruit d'aquestes obres.

Pere Sales i Mascaró
REGIDOR D'EDUCACIÓ, CULTURA I ESPORTS

Els treballs que presentam en aquesta *Plagueta d'Història i Cultura* corresponen a les obres guardonades amb la Rosa d'Or de la Pau i amb Accèssit al Certamen Literari de Castellitx 2001 —en la modalitat de Narració Curta— que tingué lloc dimarts dia 17 d'abril a l'església de Castellitx.

Forent Jurats del Certamen Literari els senyors Llorenç Antich Trobat, Pere Fullana Puigserver, Gabriel Janer Manila i Pere Mulet Cerdà.

TAULA

X(ch)at.

Pere Josep Palou Mas. Rosa d'Or de Narració Curta. Pàg. 7

Èxode.

Ramon G. Reverter. Accèssit de Narració Curta. Pàg. 20

Així... i mai.

Aina Gelabert Girat. Accèssit de Narració Curta. Pàg. 30

Una llum.

Maria Coloma Mairata Munar. Accèssit de Narració Curta. Pàg. 39

XXV CERTAMEN DE NARRACIÓ CURTA

Rosa d'Or de la Pau

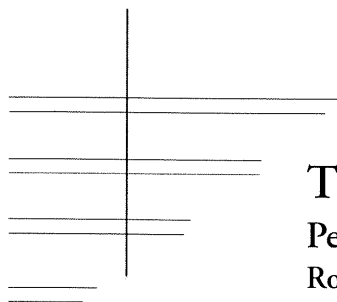
X(ch)at de Pere Josep Palou Mas

Accèssits

Èxode de Ramon G. Reverter

Així... i mai d'Aina Gelabert Girat

Una llum de Maria Coloma Mairata Munar

T(ch)at

Pere Josep Palou Mas

Rosa d'Or de Narració Curta

EL DESPERTAREN ELS TRONS. Estava una mica refredat. S'aixecà del llit entre estossecs. Es passà el batí i els xoquins; després ho pensà millor i va cercar uns calcetins d'hivern que li abrigaven bé els peus i feien que els xoquins malmenats s'hi acoblassin millor.

Mirà per la finestra sense obrir-ne els vidres. Alçà la vista i veié la imponent mola negra dels niguls que s'extenia per tot el cel. Avui no sortiria. Era diumenge, però ni tan sols no pensava anar a missa. La sagrada solitud dels diumenges, tan semblant a la dels altres dies, el posava particularment neguitós.

Tampoc no davallaria a revisar la bústia. Vivia en un tercer, no hi havia ascensor, i ja l'havia revisat dijous o divendres. I, tanmateix, mai no hi havia res que no fos propaganda de rebaixes, d'enciclopèdies, o de mobles colonials.

A la cuina trobà un poc de cafè d'ahir, fred i cobert per una tènue i discontinua pel·lícula gris, en el vas recuit de la cafetera italiana. L'abocà en una tassa escantonada i se'l begué, talment com estava. El regust metàl·lic li agradava.

Posà un CD i començà a sonar la Suite núm. 1 en Do Major, BMV 1066, en versió de l'orquestra de l'Acadèmia de Sant Martí-en-els-Camps —com, rememorant una antiga broma, anomenava el magistral conjunt de l'Academy of St. Martin-in-the-Fields— dirigida per Sir Neville Marriner. Bach, naturalment. Des que havia fet seixanta anys només escoltava Bach o precursors, excepció feta d'una antologia de Kansas amb què s'entretenia adesiara, i alguna escapada esporàdica als agombolaments de la veu de Maria del Mar Bonet o al clam desesperat del Lluís Llach més primerenc.

L'avorriment, que segons ell mateix no era més que una forma sarcàstica-ment benigna de depressió, començava a turmentar-lo. Es culpava de no haver sentit mai enyorança de Teresa, ni que fos els dies immediats a la seva inesperada mort. L'havia trobada més a faltar les vegades que ella es torbava a tornar de la feina, alguna tarda que ell ja era a casa, que no quan se n'anà per sempre més. És clar que quan Teresa treballava era més jove, i ell també, i potser el desig passava per enyor. Quan traspassà, ja feia anys que no la trobava excitant ni encisadora. Sospitava que per mor d'això mai no l'havia plorada. Aquesta idea augmentava el seu sentiment de culpa, i encara més quan se li feia palès que preferia aquest sentiment a l'altre, més ominós, de voler el retorn d'una persona morta.

Ara, retirat de la feina, no gosava acceptar que la solitud li resultava incòmoda. Els parents amb què s'havia relacionat eren tots morts; mai no s'havia fet amb els nebots i cosins més joves, i encara menys amb la família de Teresa, tots tan estufats. D'amics, el que se'n diu amics, mai no n'havia tengut passada l'adolescència. El seu prodigiós egoisme —que ell suposava característica comuna de tots els humans— li ho impedia. Els veïns li resultaven superficials, perquè no suportava parlar de futbol, per bé que s'empassava més d'un partit sencer per televisió. A ca seva mai no havia volgut cans, ni moixos, ni canaris, ni peixos, ni tortugues, ni cap altre animal que no fos ell mateix o la seva esposa. I així, naturalment, ja tenim la Seu plena d'ous: un jubilat irascible, malcarat, com un Jack Nicholson en els seus pitjors moments, enrevoltat de records però absolutament decidit a no deixar-se impressionar per ells; impermeable, com un roure èpic i inasequible.

Qualsevol aficionat a la psicologia hauria endevinat, amb aquests antecedents, la motivació que l'animà a comprar el *kit* de connexió a Internet quan el va veure casualment a la papereria. En aquell cartró descomunal, esclafitós de coloraines, amb el preu destacat entre raigs de plata, com un ull de Déu. Un CD-rom —recordà aquella companya de feina que infal·liblement es referia a aquests discs com a *CD-rooms*—, un *mòdem*, un llibre d'instruccions, quatre cables i connectors. Tota una temptació sobtada fins i tot per a ell, que renegava de la follia de la xarxa mundial com si fos una jogueta per a al·lots viciats. El comprà, amb el mateix fals desdeny que hauria mostrat per adquirir una revista porno.

Es va haver d'enginyar per fixar a la paret, mig dissimulats sobre el rodapeu, camuflats en les esclotxes i imperfeccions dels tapajuntes, metres i metres de fil de telèfon, després de calcular el camí més correcte —no el més curt, que hauria consistit a deixar córrer lliurement el cable per terra—, i fer arribar la connexió a prop de l'ordinador que quasi no feia servir més que per a qualche solitari.

No sense entrebancs aconseguí instal·lar els navegadors, el correu electrònic, tota la parafernàlia de l'espai virtual on es perden les ànimes i les hores de son.

D'això, aquest diumenge en feia prop de tres setmanes. I va pensar que aquell dia plujós, perquè ara ja feia aigua de bombolla i no podia veure ni la façana de la casa d'enfront, era un bon dia per llançar-se a navegar —Senyor! Com despreciava aquest ús de la paraula navegar!—, navegar per la xarxa de xarxes, com aquell que diu rei de reis o teoria de teories, menjar de tots els menjars, espècia de totes les espècies, oh, xarxa de totes les xarxes!

S'assegué davant el monitor i esperà amb paciència indigna d'ell que acabassin els renouets i les llumetes del processador que feia els estiraments del deixondir-se.

Icona d'Internet. Clic clic. Contrasenya: *BADOC*. Revisà el correu. Electrònic, per ser explícits, però aviat ja es donarà per suposat. Hom haurà de parlar de correu en sobre de paper, per referir-se al correu de carter. El Correu, per antonomàsia, serà el dels *emails*.

No hi havia més missatges llevat d'una irritant publicitat que li comunicava les darreres novetats, més capricis, del món de la informàtica. L'esborrà de la memòria del *pentium* i intentà esborrar-lo també de la seva pròpia. Cosa molt més difícil. I impossible de confirmar.

Va seguir jugant amb la xarxa. Llegí una pàgina de diari digital. Contemplà sense horror la imatge del dia: al fons de la fotografia, s'hi alineaven soldats amb casc i fusell. Més a prop del fotògraf, una mare corria enfollida, i entre les mans enlairades sostenia el cosset sense cap del seu fill. Això era i no era en un país asiàtic. Molt lluny.

Intentà cercar les novetats discogràfiques d'una distribuïdora que s'anunciava al marge de la pantalla —sense que ell ho hagués demanat— però les esperes es perllongaven de tal manera que s'impacientà i ho deixà córrer. Detenir. Cancel·lar.

Sense adonar-se'n, de sobte es trobà davant la immediatesa d'entrar en un xat. *Chat*, deia. Un moix? No li féu gràcia. Com a joc de paraules era massa pueril. I a més, com el podria rapinyar?

S'hi ficà. Trià una opció amb l'indicatiu "AMICS". Ara li demanava —qui?— un *nick*. Un nom per presentar-se als companys de conversació. Del xat, vaja. No podia triar "Badoc". Faria el ridícul ja de bell antuvi. Sense cap raó aparent, teclejà: Pol.

Ara ja podia escriure el que volgués i posar-ho a disposició dels altres. Dir coses. Com si s'introduís en un grupet de desconeguts en una festa avorrida i

intentàs participar en una conversa que no li anava ni li venia.

Seguí el consell que figurava a la pantalla. Per saludar tothom, escrigué, digué:

Hola!

I en prémer la tecla *enter*, allò que havia escrit en una franja horitzontal estreta, a baix de la finestra on podria veure la conversa, comparegué amb frescor i poca vergonya precisament en aquesta finestra pública, a més d'algunes informacions protocol·làries que sortien sense que ell ho hagués demanat:

>>> Pol entra al canal

<Pol> Hola!

Quin empegueïment absurd el trasbalsà!

I, com si l'hi haguessin esperat, tot d'una:

<opium> hola pol

<zakor> hola POL!!!!

<loox> hola poooooooool

Trobà que havia de respondre a aquella recepció tan efusiva.

<Pol> M'alegra conèixer-vos. De què estàveu parlant? Perdonau que us hagi interromput, però no tenia altra forma de començar...

<xaVi> tinc dues entrades pel concert dels sangonosos

<boomy> qui mana a casa teva????

<loox> ficatelas al cool les entrades no valen un moc aquests

<zakor> no t'enrollis malament tio

<boomy> qui mana a casa teva qui mana el teu pare doncs escapa

>>> paster entra al canal

<paster> hola tota la basca!!!!

<opium> hola paster ja et feiem mort

<zakor> hola paster

<boomy> paster a casa teva qui mana?????????

De sobte comparegué a la pantalla una finestra amb una barra blava a la part superior, on hi havia un *nick*: aspy. Era una proposició de conversa privada, aspy

li oferia i li demanava un contacte fora del tràfec del grup. En aquella íntima zona blanca, en aquell requadre de veu baixa i de murmuri, un frase a cau d'orella:

<aspy> hola Pol com van les coses?

Es trobà bloquejat com si algú l'hagués sorprès espiant la intimitat d'un altre, o com si algú sotjàs la seva. Necessità un parell de minuts per retrobar-se. A la fi, fou capaç d'escriure una resposta incoherent, que saltà tot d'una a la finestra privada:

<Pol> No sé, aquí hi ha tants de problemes...

S'adonà que hauria de passar de les lletres majúscules si no volia semblar un intrús en aquella tribu de minúscules depredadores. El seu era l'únic *nick* que semblava un nom propi, les seves frases eren les úniques que començaven amb correcció ortogràfica, i potser també exagerava la pulcritud en els signes de puntuació, les inútils comes i els punts superflus.

aspy respongué amb una diligència que l'alarmà.

<aspy> com quins?

Va estar a punt de començar a inventar-se algun problema atractiu, que pogués provocar l'afecte d'aspy. Tèclejà a la línia d'escriptura: Em trob molt sol, necessit?, i en aquell moment l'assaltà el dubte de si realment estava en una íntima conversa amb aspy o si, en realitat, allò que anava a confessar ho podia sentir, veure, o el que sigui, la resta de la gent del xat. Clicà fora de la finestra i recuperà la conversa general. No hi trobà l'inici de contacte amb aspy, i es tranquil·litjà. De fet, aspy ni tan sols figurava a la llista de presents en la conversa comuna i enfollida.

I ara, com ho podia fer, per recuperar la intimitat amb aspy? S'havia extraviat, i havia deixat aspy sense resposta. Quina grolleria de part seva. Passaven els minuts i ja imaginava el malhumor, potser la tristesa, que havia provocat sense voler en l'ànim d'aspy. aspy, que havia estat tan amable de dirigir-li a ell, personalment i privada, una pregunta, i s'interessava tant per la seva vida...

No podia deixar així les coses. Era quasi una qüestió de principis. Es llançà de cap, experimentà per primera vegada la desinhibició de l'anonimat, i gosà escriure, a la finestra comuna, un missatge desesperat:

<Pol> si aspy pot llegir-veure-sentir això, li deman disculpes per haver abandonat la conversa. Ha estat involuntàriament, tenc problemes amb el xat, no som un expert. Em sap greu.

Va retrocedir unes quantes línies per revisar les frases anteriors. N'hi havia una lamentable:

<<< aspy surt del canal

Per tant, no llegiria el seu missatge de disculpa. No hi era.

Tornà a la conversa present. Romangué una estona escoltant la conversació dels altres, amb un neguit de badoc impertinent, d'indiscreció malaltissa.

<xaVi> que hi ha algú de Badalona???

>>> ilona_13 entra al canal

<loox> pregunta si hi ha nois de bon rotllo de menys de 16 i més de 14, val

<ilona_13> HOLA!!!!!!!!!!!!

<opium> xupa-la'm

Cent carretades de llamps forcats. Un que n'hi havia que usava pronoms febles, i no era capaç d'expressar correctament el desig que la hi xuclassin. Xucla-la'm, no és tan difícil.

<xaVi> hola ilona_13!!!! :-p

<zakor> pq ho dius

<<< buster surt del canal

La frase que ell havia dirigit a la recerca improbable d'aspy ja havia desaparegut de la pantalla.

De sobte, com per inspiració sobrehumana, se li féu palès un fet terrible: tots els que xerraven eren nois i noies de menys de disset anys. On s'havia ficat, perlamordedéu? Qui era aspy? Algun barbamec de mirada angoixada, una al·lota gairebé pubescent de fina cintura i cames llargues? Què hi feia ell, mal afaitat i amb l'escàs cabell malmenat, amb les plantofes i el batí de feltre, amb el panxó repulsiu i aquells turmells de cera groga, què hi feia, entre cossos divins perquè eren plens de juvenesa? Volgué fugir. Però un sentiment sobtat el va fer romandre a la cadira i amb l'esguard pres al monitor, encisat, hipnòtic: alguna cosa es remo-

via en la seva memòria, la nostàlgia del temps d'adolescència, les primeres temptatives de contacte amb qui creia admirar o estimar. Se sentia com en els anys en què cercava amistat i amor, i confonia ambdues emocions. Ara ja feia temps que no les podia confondre, perquè havia oblidat tant l'una com l'altra.

Els quinze anys, una cançó den Serrat que el retratava. L'estat d'inseguretat permanent, els dies que una mirada de la persona que volia, o el frec falsament casual amb un altre cos l'enrojolaven i li encenien al pit fogateres dolcíssimes. Era capaç de recobrar-les a la nit, en la solitud descompromesa i tranquil·la del llit, i simular que posseïa el cos desitjat, en un esclat de vida on només hi faltava aquell.

I de sobte, el cor li trabucà. A la pantalla hi havia un miracle.

>>> aspy entra al canal

Immediatament, sense pensar, li entaferra, molest per aquella volubilitat d'aspy:

<Pol> aspy tio no hi ha qui t'aplegui

Així, sense majúscules, sense comes, sense signes d'admiració. Sí senyor. Ja era un d'ells. Acabava d'entrar en el cos místic d'Internet. En allò que quan era nin li explicava el professor de religió, el cos místic que mai no havia comprès, i ara n'era un element constitutiu. Ja ho veieu, la telemàtica al servei dels conceptes teològics.

Però, i si aspy havia tornat a entrar només per veure de restablir el contacte amb ell? No hauria d'haver estat tan esquerp en la rebuda. Hauria d'haver dit "Hola, aspy, ja ens tornam a trobar", o alguna cosa afectuosa. No n'aprendria mai, a relacionar-se amb la gent?

<aspy> tia per començar mister problemes

Uep! Ara caldria una certa hermenèutica. I és que hi havia de tot.

<buster> tu tampoc et deixes aplegar pol

S'abandonà al desxiframent de la darrera frase d'aspy. *tia per començar mister problemes*, li havia dit. *tia*: òbviament, era una correcció a la llicència que ell s'havia permès, llicència poètica gosaria dir, quan va usar el mot *tio* per dirigir-

s'hi. Ell que havia pensat fer una gracieta, un intent d'integració en la tribu, i havia errat el gènere. Malauradament, no coneixia la forma epicena que pogués suplir el tractament tio-tia, a més d'haver de patir el corcò d'usar una paraula inequívocament bàrbara que no figura ni al Moll! Bé, de fet al diccionari de l'IEC hi ha el prefix tio-, però es refereix al sofre, i tió, que és un tronc. Potser aquí hi podríem trobar una relació entre *tio* i el seu equivalent, avui ja arcaitzant, *tronco*. Mira per on el català forneix de relacions subliminals l'argot més serranesc. Però no era qüestió de divagar. La cosa important és que aspy era, segons la seva pròpia confessió, una femella. Li hauria de preguntar quants anys tenia. Quinze, setze. Recordà les nines que li agradaven als setze anys. Era aspy com Bàrbara, una moreneta d'ulls blaus que sempre mostrava el llombrígol: una camiseta curta, una franja de caoba amb el llombrígol atractiu com un *black hole*, i des de la cintura avall, calçons estrets sobre la rodonesa suau dels malucs i les cuixes, i sandàlies lleugeres on somreien els finíssims peus de xocolata amb llet? Per no recordar la torbadora cabellera negra, escarolada, o el coll estilitzat, perfectament cilíndric i suau com seda bruna. O era com Maria? Rossa, primatxona, desgarbada, amb jerseis tres talles grossos per a ella, les mànigues que li cobrien fins el naixement dels dits encisadors, acabats en unes ungles que mossegava fins a reduir-les a una excrecència deliciosa i desapercebuda.

Què li succeïa? La memòria se li havia encabritat, i l'excitava. Aquelles imatges, colgades sota les cendres d'una vellura implacable durant més de quaranta anys, revifaven ara un foc que havia cregut mort per sempre més. Assaboria de bell nou la dolçor del pecat. Es trobava altre cop al mig d'un oceà de misteris, redescobria aspy, aspy! A punt estava de dir: t'estimo. Però seria massa. No cal exagerar les coses.

Continuà amb la interpretació de la frase. *tia per començar mister problemes*. *per començar*: meravellosa esperança. Això volia dir que aniria a més. Només comencen les coses que tenen continuació. Només existeix el principi per oposició a un final, i entre el principi i el final, bé, hi ha d'haver alguna cosa. Plantejament, nus i desenllaç. Ara estaven tot just en el plantejament. Ja volia tastar la mel del nus, i el desenllaç, qui sap quines emocions li reservava? Ara no era, però, el moment de pensar en els finals. Era el principi. I en el principi, ja se sap, era el caos. La caòtica entrada al ciberespai. Després es feia la llum, i l'home coneixia la dona. Tot arribarà, tot arribarà.

mister problemes: quina confiança. Com fer l'ullet. Podia imaginar la carona com la de Maria, el somriure polissó, el nas delitós, i un ull que s'acluca amb complicitat. aspy ja li agradava amb deliri. I havia citat els *problemes*, la identifica-

ció amb què l'havia conegut. Li interessava, ell havia estimulat la seva curiositat, que és el primer graó cap a l'admiració, que és la primera etapa cap a l'amor, cap al desig... Havia acceptat el repte d'un desconegut que es mostra profund, ple de tresors interiors, no com aquests mocosos que viuen només de pell a fora, amb la moto i la roba de marca. L'havia atrapada! Sí, l'havia atrapada.

<Pol> aspy ensenya'm com es fa per conversar només tu i jo
Podia renunciar als signes de puntuació, però als apòstrofs, això mai!
<zakor> ui ui uuuui!!!!!!
<opium> si tio aquí hi ha marro
<aspy> tu no et retiris mister problemes i no facis cas a aquesta colla de
<ilona_13> d q???
<aspy> :-p
>>> buster surt del canal
<ilona_13> aspy no ensenyis la llengua
<opium> si aspy ensenyans una altra cosa mes calenta vols????
<Pol> sense ofendre, imbècil

No ho volia fer! Però com podia ser tan animal?

<zakor> jo marxo hi ha mal rotllo pol has de ser mes legal vale
<<< zakor surt del canal

Finestra privada. aspy.

<aspy> hola pol ja som aquí
<Pol> gràcies... maca.
<aspy> com ho saps?
<Pol> com sé què?
<aspy> que som maca
<Pol> pel nom, per les paraules, per les teves atencions.
<aspy> com m'imagines?
<Pol> no t'ho puc dir, però m'agrada.
<aspy> quants danys tens?
<Pol> a quins danys et refereixes?
<aspy> quants d'anys tens?
<Pol> desset. Gairebé devuit! I tu?

<aspy> quinze però men posen més
<Pol> molts més?
<aspy> tres més
<Pol> mmm...
<aspy> a qui tassembles?
<Pol> a Brad Pitt
<aspy> jo a Uma Turman
<Pol> no saps l'alegria que em dones

De sobte, s'acabà. aspy no responia. S'havia acubad, després d'assimilar el contacte virtual amb Brad Pitt II? O s'estava esbutzant de rialles perquè l'havia emblanquinat?

<Pol> aspy... aspy! aaaaaaaspyyyyyyy!!!!!!

Res. Silenci. Blancor. Buit. Absència.

Aquella nit somià Uma Turman. No sols la veia. La tocava, l'abraçava, la posseïa. I ell era ell, no era Brad Pitt. Quina cosa!

De matinada es va desvetllar agitat per la certesa d'haver-se comportat groglerament, d'haver aprofitat l'anonimat per mentir i enganyar. Encara li quedava un residu de consciència, suficient per contenir un corcó inquietant. Va decidir no tornar a visitar el xat.

Decisió efímera que mantingué fins al diumenge següent.

Lluïa el sol, l'aire diàfan resplendia en llambreigs festius, el dia portava música. Sense berenar s'assegué davant l'ordinador. Quan se'n volgué tèmer ja volava pel xat. aspy l'esperava. Aviat la conversa se situà en l'àmbit de la calidesa més íntima, com si s'hagués pres un whisky en dejú.

<Pol> a quin poble vius?

<aspy> i tu?

<Pol> a Palma

<aspy> increïble. Jo també!!!!!! Perquè no et conec? Brad Pitt, deus enamorar totes les ties.

<Pol> mai no he estat amb una dona. Al llit, vull dir.

<aspy> ...

<Pol> no ho creus?

<aspy> qui sap si jo podria ser la primera...

<Pol> podries ensenyar-me moltes coses
<aspy> potser.
<Pol> quines coses t'agrada fer quan estàs amb un al·lot?
<aspy> això no s'explica de lluny
<Pol> Idò ja me diràs com ho podem fer
<aspy> tu què trobes???

La cosa anà tan enfora que quan va desconnectar tremolava, el cor li retronava, li queien les coses que intentava usar amb les mans: coberts, bolígrafs, el raspall de dents... Sí: estava enamorat.

Ja no esperà a diumenge. El vespre de dilluns provà sort, i allà hi era ella. Que no abandonava mai, aquell àngel corpori?

<Pol> Ens hem de veure.
<aspy> això promet
<Pol> No faig broma. Et necessit.
<aspy> ja em tens.
<Pol> Et vull. Et vull veure. Et vull tocar.
<aspy> xsssst!
<Pol> Ens hem de trobar, de veres.

aspy no contestava.
L'havia espantada?

<Pol> aspy, merda, no em deixis. Contestamperfavor!!!!
<aspy> no he marxat Pol. Estic pensant...
Bon senyal. Havia posat un punt i alguna majúscula.

<Pol> encara penses?
<aspy> podem trobarnos al bar Ozzo
<Pol> demà horabaixa.
<aspy> no, dijous.
<Pol> D'acord.
<aspy> a les sis.
<Pol> Jo duré una revista PCmania i un diari ABC. I a tu com et reconeixeré?
<aspy> ja ho has oblidat? Som clavadeta a Uma Turman, mister problemes.
<Pol> sí, i jo a BP!!!

<aspy> no em defraudis, començ a sentir una feblesa cintura avall...

L'endemà, dimarts, no pogué reprimir les ganes de tornar a contactar. Havia de dir-li alguna cosa que amortís el cop de la sorpresa. No podia anar a l'Ozzo disfressat de Brad Pitt. Una aspy Turman havia de saber més. Ja tenia preparada l'estratègia. Al xat deixaria caure algun indici sobre la seva maduresa, recordaria les parelles de Borges, Moravia, Cela, Espartaco Santoni, fins i tot podria retreure Xavier Cugat. L'encís de l'experiència. Sí, aspy, t'he mentit. Al llit m'ensenyaràs espontaneïtat, juvenesa, simpatia; però jo et faré feliç amb les més refinades tècniques, amb una passió controlada, que s'allargassarà i donarà encara més valor al punt cenital, amb el bagatge d'una imaginació que ha treballat incansable durant anys inventant-ho tot per a tu, per quan ens trobàssim.

Decidí a escriure això d'una sola tirada al xat, s'hi ficà sense més preàmbuls. Sense més preludis. Ja hi era. Però aspy no.

<Pol> aspy, si hi ets contesta, t'he de dir una cosa molt important. És urgent. Abans de dijous.

<giorgi> passa, xaval!

<zombi> se saluda, no?

<Pol> a la merda

<boomy> ja us ho havia dit que aquest pol portava mala bava

<Pol> aspy, contesta

<giorgi> no hi és no hi és no hi és fotet

<<< Pol surt del canal

No podria anar a l'Ozzo en aquelles condicions. Esperaria a poder contactar amb aspy al xat. Com a tard, diumenge la hi trobaria, segur. Pobra, dijous es sentiria estafada, però després la podria rescabalar amb escreix. Se sentia com un al·lot. Viure, viure, viure! Decidí sortir a fer una volta. El dia tornava a convidar al passeig, tranquil·lament, assaborint l'esplet de petites meravelles, de miracles humils, de la vida que brolla, de l'amor que embriaga...

Sortí del pis i començà a baixar les escales en penombra. La veïna del quart pujava, feixuga. Les cames inflades acabaven en uns peus que maldaven per rebentar el viu de les espartenyas, com si pel seu propi pes una pressió disforja s'acumulàs a les empenes i les forçàs a desbordar-se del calçat. Suava tota. A ell li semblà escoltar el frec d'una cuixa amb l'altra; segurament hi tenia escaldadures doloroses. La voluminosa dona estirava la corretja de la cusseta, tan vella com ella

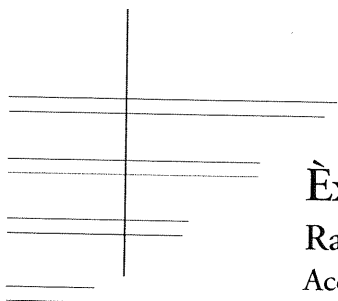
mateixa. De l'altra mà li penjava una bossa de l'hiper amb patates i una lletuga. Quan coincidiren en el mateix escaló, ell s'arrapà a la paret per tal d'evitar el contacte amb aquell cos que li resultava repulsiu. Flairà una sentor poc higiènica. Truja, pensà. La cussa li ensumà les puntes de les sabates. Reprimí l'impuls d'enferrar-li una cossa al musell. Quasi no tenia pèl, la cussa, i els ulls li volien saltar a cada passa, com bolles de vidre de dos reials. La passejava amb un guardapit llefardós de llana vermella, que podia tant com la senyora.

La dona no el mirà de cara, i remugà alguna cosa que tant podia ser una cortesia com un despit; sempre feia això, quan es veia obligada a passar-li a prop, en l'evidència del mutu rebuig. Ell romangué, com sempre, en el silenci més perfecte, mentres durava intolerablement aquella proximitat. L'escarrufaven extremament les cerres que ostentava aquella dona sobre el llavi superior, escasses i negres, on la suor hi emulava rosades. No hi podiar fer res, emperò: cada vegada que la veia, la mirada li fugia cap a aquella zona repel·lent, i li sobrevenia un fàstic ja familiar. Aquesta era la relació amb la veïna de dalt. Per sort, no la sentia mai. Vivia sola, i per tant no necessitava xerrar, i menys encara cridar. No cridava ni per renyar la cussa. Quan engegava la televisió o la ràdio, si és que ho feia, la posava tan fluix que no era coneixedor. Ben pensat, ningú no ho diria, que en aquell pis hi vivien una dona tan grossa i una cussa.

Quan ell arribava a la porta del carrer, la veïna ja rodava la clau al seu portal, en el quart pis. Ell no pogué escoltar, per tant, les paraules que dirigí a la cussa, sense alçar gens la veu, per encoratjar-la a passar cap a dins:

- Au, venga, Aspy, entra. Aspy, dic.

Amb un rebuf d'alleujament, després de treure's el vestit i quedar la seva còrpora sols coberta amb les enagos humides, la veïna s'assegué al butacó gastat, davant l'ordinador, i premè *on*.

Èxode

Ramon G. Reverter

Accèssit Narració Curta

*I us portaré a la terra que amb
la mà alçada vaig jurar donar a
Abraham, a Isaac i a Jacob, i
que us donaré a vosaltres en herència.
Jo, Jahvé.*

(Èxode Cap.6, vers.7)

EL MEU NOM NI TAN SOLS MEREIX LA PENA ser mencionat, el més important és que en la meva condició de filòleg-historiador, vaig ser designat per a relatar per escrit el capítol més increïble de la història de la Humanitat. Per Ordre Governamental Oficial se'm va encarregar ser el narrador de l'odissea de la nostra espècie. Una odissea que pot dividir-se en tres grans etapes: el final del planeta mare, el llarg èxode per l'espai i el feliç descobriment d'un món capaç d'albergar els cent milions de supervivents.

Tractaré de transcriure aquests fets de forma abreujada però amb el rigor necessari, amb la intenció que tothom que llegeixi aquestes pàgines, s'adoni dels sofriments dels seus progenitors per tal de subsistir en un coratjós enfrontament contra les lleis de l'evolució. I, alhora, que les esmentades penalitats serveixin de lliçó i que les futures generacions no caiguin en els mateixos errors comesos pels seus antecessors.

Però comencem d'una vegada i en ordre cronològic...

Després de milers d'anys d'història passant per les diferents etapes evolutives que comprenen des de l'Edat de Pedra fins l'Era Atòmica, l'home va comprendre el greu problema que amenaçava la seva supervivència i va concentrar tots els seus esforços a la recerca de solucions

que li permetessin continuar el seu domini del planeta. La Humanitat, cal dir-ho, havia aconseguit un elevat nivell tecnològic i disposava d'un sofisticat potencial bèl·lic capaç d'anihilar-los si era utilitzat de forma irresponsable. Una guerra termonuclear i les conseqüències posteriors haurien acabat totalment amb la civilització. La gravetat del perill despertà fermes sentiments de solidaritat per sort de l'espècie. Llavors, poc importaven les passions, objectius, interessos particulars... ja que l'extinció afectava per igual totes les ètnies humanes. El futur de la raça estava en joc i calia vetllar per ell. Al Cosmos cap ésser viu té assegurada la subsistència; qualsevol espècie, intel·ligent o irracional acaba per extingir-se al finalitzar el seu cicle vital. Sense cap mena de dubte, l'home havia ideat la tecnologia necessària per a la seva pròpia autodestrucció. Tot i això, la Humanitat reaccionà a temps d'evitar la catàstrofe, mentre encara conservava el privilegi de controlar el seu futur, perquè llavors va comprendre que per a què existeixi un futur cal obrar sàviament en el present. El bon seny s'imposà. D'aleshores ençà, es va actuar de manera correcta per mantenir els drets inalienables de les persones, entre els quals es compten la vida, la llibertat i l'esperança d'un demà més prometedor.

Anys després, en ple període de l'energia nuclear, oblidades ja les diferències polítiques entre les nacions, que tantes morts ocasionaren en els conflictes bèl·lics del segle anterior, el planeta se submergí en una prolongada etapa de pau, coneguda pel nom d'"era de la tranquil·litat", a causa dels nombrosos convenis i pactes d'aliança que van estrènyer els llaços d'amistat i cooperació entre els diferents països del món.

Durant la primera dècada del segle XXII, aquests acords van adquirir el seu màxim esplendor, van desaparèixer les fronteres, les barreres idiomàtiques, religioses i racials... S'oblidaren els vells rancors en benefici del comú destí de l'espècie. Va néixer, així, una superpotència que abastava la totalitat de les terres dels continents. El Govern s'instal·là en una ultramoderna ciutat, expressament construïda per a tal finalitat, anomenada «Unitat».

Els avenços mèdics van permetre una major longevitat. Els descobriments tècnics van contribuir al benestar social de la població. Els revolucionaris avenços cibernètics donaren origen a una vasta gamma d'androides que ben aviat passaren a ocupar-se de les feines més àrdues o ingrates de la societat, mentre que les tasques senzilles o les que requerien un esforç mínim eren realitzades per especialistes humans. Amb tot això, la qualitat de vida millorà de forma considerable. S'iniciaren reformes sobre les zones verdes, augmentant la superfície destinada a parcs i jardins, mentre que les repoblacions forestals van aturar l'alt grau de con-

taminació ambiental ja existent. Les alarmants xifres de creixement demogràfic foren eliminades per un rigorós control de natalitat. Cada família disposava d'autorització per engendrar només dos fills, mesura amb la qual el nombre d'individus del gènere humà va romandre gairebé invariable, tot i que existien clàusules per a casos excepcionals segons les quals, a alguns subjectes, atenent el seu nivell a l'escala social i als mèrits obtinguts per la seva feina envers la comunitat, se'ls concedia el privilegi de disposar de fins a tres descendents.

El desenvolupament aconseguit en bioenginyeria va convertir els oceans en la reserva alimentària de la Humanitat. Va començar amb la producció massiva d'algues. Tot seguit, enormes vaixells-fàbrica s'encarregaren del processament i de la conservació del plàncton i d'altres cultius marins després de sotmetre'ls a una acurada desinfecció degut a la contaminació dels residus abocats al mar. Posteriorment, l'enginyeria genètica va permetre fabricar éssers humanoïdes adaptats al medi marí i capaços de viure sota l'aigua. Es tractava d'una raça artificial dotada de brànquies, amb abundant greix subcutani per resistir les baixes temperatures i membranes interdigitals per facilitar les tasques de natació. Ells eren els encarregats de fertilitzar els cultius submarins, imprescindibles no sols per a les colònies aquàtiques, sinó també per a la resta de la població mundial que residia a la superfície del planeta. S'iniciaren els processos d'hivernació com a sistema per a combatre la por atàvica a la malaltia i a la mort. El nombre de voluntaris a l'esmentat procediment criogènic va augmentar paulatinament, disposats a esperar en estat de congelació els futurs avenços de la medicina abans que suportar el terrible trauma al patir una malaltia sense esperances de guariment.

El lleure es combatia mitjançant cintes programades amb experiències que englobaven visió, so, tacte, olor i olfacte. El desenvolupament cerebral es completà amb els progressos en la transmissió sensorial i l'aprenentatge basat en l'espectacular ciència de l'holografia. Les grans corporacions multinacionals van estendre les operacions comercials fins el punt que algunes companyies superaven el producte nacional brut de molts països que antany existien. La millora de les telecomunicacions afavoria el control econòmic de les grans empreses.

En matèria espacial es van enviar expedicions als planetes veïns, demostrant-se l'atziga hipòtesi de la seva inhabilitat, sostinguda pels científics des de feia un parell de segles. Els esforços per arribar més lluny, franquejant el Sistema, hagueren de suspendre's per dos motius fonamentals. En primer lloc per la despesa econòmica que suposaven aquests viatges espacials i sobretot com a conseqüència del fracàs del «Projecte Omega» al topar la nau pionera amb un meteorit

i desintegrar-se a l'acte. Aquest desgraciat incident provocà gran consternació al món i, lentament, la desmoralització començà a fer efecte en l'ànim de la gent.

Però els problemes no acostumen a anar sols. I a mitjans del segle XXII, tot i la controlada devastació forestal i l'increment de les repoblacions dels boscos, grans mareas cobriren extenses regions del planeta. Era la tràgica conseqüència de «l'efecte hivernacle» que els científics ja havien augurat anys enrere. L'explotació abusiva de combustibles fòssils produí una excessiva acumulació de diòxid de carboni a les capes altes de l'atmosfera, que provocà una lenta però inexorable elevació de la temperatura amb la consegüent fosa de la major part dels casquets polars. Van començar les inundacions i tot i que l'home tractà de defensar-se de l'empenta de les aigües amb colossals murs de contenció i dics prefabricats, moltes ciutats costaneres, així com gran part de les zones baixes del planeta, van quedar sepultades sota el mar.

La situació es va agreujar amb l'apressant necessitat de recursos energètics. Savis, científics i els més prestigiosos investigadors de tots els camps del saber van celebrar freqüents reunions per tal de trobar solucions a la manca de matèria primera. Els intents per reparar la crisi foren endebades, a jutjar pels nuls resultats pràctics dels seus estudis, informes i projectes. Es desenvolupà en extrem l'energia solar, però alguns condicionants com eren la dinàmica o la distància a l'astre rei van impedir la seva utilització pels vehicles antigravitoris, succedanis dels antics automòbils. Tot i que aquesta energia es va utilitzar de manera exhaustiva mitjançant plaques solars per cobrir els usos domèstics.

A finals de segle, s'esgotaren els jaciments carbonífers. Les bosses de gas amb prou feines cobrien les demandes dels consumidors. Poc després, en el paroxisme de les circumstàncies, s'extingiren les minses reserves de petroli. L'absència d'aquests elements produí una alarmant i dramàtica situació. Els vehicles de transport públic i els privats, mancats de carburant, quedaren immòbils. Les tropes de seguretat van haver de fer servir la força i la contundència contra els avalotadors amotinats i àdhuc contra els pseudoprofetes que anunciaven la imminent arribada del dia del Judici Final. En qualsevol nivell de l'escala social sorgien indignats ciutadans que protestaven per la manca de previsió del Govern Central. La catàstrofe semblava imminent.

Mantingut el sentit comú i sostenint com a bandera el lema: «l'esperança és l'últim que es perd», les autoritats van ordenar infinitats de prospeccions en tots els mars i oceans del món, els seus equips remogueren milions de tones de terra, es van excavar noves galeries a les ja abandonades mines, es perforà el sòl en busca

de vestigis de qualsevol font d'energia capaç de pal·liar el greu estat d'emergència que es vivia aleshores. Però tot fou inútil. Les riqueses minerals, antany enterrades en el subsòl, havien estat ja extretes i consumides. Al mantell del planeta només restava sorra i roca inservibles.

En tan penosa realitat es debatia la comunitat mundial quan la nau espacial «Supernova», al retorn de la seva missió exploradora sobre els planetes veïns i els seus satèl·lits circumdants, va dur el desconegut mineral, batejat amb el nom d'«uranita» en virtut del lloc de la seva procedència. Sotmesa a diverses proves preliminars, la «uranita» aportà noves esperances de supervivència. Al cap d'algunes setmanes, una comissió de científics encapçalada pel famós professor Brenner, va obtenir resultats sorprenents amb els seus treballs d'investigació sobre l'estructura molecular d'aquest mineral. Les seves propietats energètiques foren aplicades de seguida a la cinètica dels cossos. De manera gradual van començar a arribar grans quantitats d'«uranita». La societat s'havia salvat de l'hecatombe, que segurament hagués desembocat en la barbàrie i el salvatgisme. El problema del desplaçament restà aleshores subsanat. La utilització d'«uranita» es va estendre a tots els camps de la ciència i es va aplicar a les necessitats dels consumidors... La normalitat va tornar al planeta.

A continuació tot eren flors i violes, una generació sencera de filòsofs aventurà un prometedor futur per a la raça humana. Efectivament, l'odissea de l'espai havia començat. Estimulat per l'èxit obtingut, l'equip del professor Brenner va prosseguir els experiments sobre la capacitat de propulsió de les partícules iòniques de l'esmentada «uranita». Els seus descobriments van ser immediatament aplicats al camp de l'astronàutica i els reduïts i estilitzats coets espacials van donar pas a voluminoses astronaus capaces de desplaçar-se pel buit a enormes velocitats. Un lustre després, multitud d'ingenis solcaven els vast infinit. L'home traspasà el límit del Sistema i s'endinsà en la galàxia en busca de nous hàbitats on establir-se, ja que el seu món d'origen agonitzava i era incapaç d'aportar la suficient saba energètica. Tard o d'hora l'espècie humana havia d'abandonar el planeta-llar per traslladar-se massivament a d'altres refugis escampats entre les estrelles.

Portats per l'incommensurable afany cognoscitiu de l'espècie s'instal·laren petites colònies en els móns recentment descoberts malgrat la desolació ambiental i regnar les pitjors condicions de vida. Es van fundar laboratoris biològics experimentals en llocs on l'enrurada atmosfera obligava a utilitzar constantment el vestit espacial. En alguns asteroides es van ubicar hivernacles de cultius hidropònics i factories d'aliments sintètics, rics en proteïnes i vitamines. Es construïren estacions de trànsit, de rotació contínua sobre el seu eix central, on les naus s'atu-

raven a proveir-se de combustible i on les tripulacions podien trobar les diversions o els entreteniments més sofisticats. Sovint, intrèpids aventurers a bord de tota classe de naus s'allunyaven cap al desconegut, entre un eixam de sols i planetoides misteriosos. Constituïa el desesperat intent dels audaçs de trobar un lloc capaç d'albergar l'excendent de població del planeta-mare, després que al principi del segle XXIII fossin ja abolides les rigoroses mesures sobre el control de natalitat. Molts d'aquells valents i atrevits capitans perien en el seu encomiable afany, perduts en la immensitat de l'infinit o víctimes d'algun remot perill. Sens dubte, els pocs afortunats que retornaven, gairebé sempre eren portadors de desalentadores notícies: només havien trobat llocs inadequats per a la vida humana. Després de més d'un centenar d'expedicions es va arribar a la conclusió que tots els mons eren exactament iguals, és a dir, inhòspits.

Llavors aparegué un curiós fenomen que normalment es dóna en persones sotmeses a esforços comparables als dels astronautes. Entre les famílies de bussos, pilots d'avions, etc., predomina de forma clara el nombre de filles davant el de mascles. El motiu són els bruscos canvis de pressió i la radiació còsmica. Aquestes sobrecàrregues influeixen en la producció d'espermatozoides. La quantitat de cromosomes, anomenats X, amb què s'engendren nenes, s'incrementa perquè són més resistents que els seus homòlegs masculins, els cromosomes Y. Aquest efecte es produí també sobre els colons de les estacions espacials i la civilització començà a canviar ja que les dones ben aviat es van veure en clara majoria.

Els filòsofs s'havien equivocat en els seus auspicis massa optimistes. Les profecies no es compliren ni es complirien perquè el prometedor futur de l'espècie humana no arribaria mai. Ningú desitjava viatjar a l'espai, ni tan sols estimulats per les ingents recompenses que el Govern ofería als voluntaris. Cap home dintre dels seus cabals, arriscava la seva descendència masculina per la fortuna promesa i, com a conseqüència, la vida al planeta es degenerà en progressió geomètrica.

La situació s'agreujà amb l'arribada d'una estranya radiació que alterava el mecanisme de reproducció femení. Un mal que s'estengué ràpidament arreu del món i que ben aviat fou endèmic. Aquesta malaltia, catalogada en medicina amb el nom de síndrome de Turner, es caracteritzava per l'absència de cromosomes Y. La seva fórmula era XO. Les dones presentaven disgenècia ovàrica, amb hipoplàsia d'elements germinals. La població mundial descendí alarmantment en qüestió d'anys. A penes transcorregueren algunes generacions des de la seva aparició, quan l'índex de natalitat havia disminuït ja al 20%, referint-se l'esmentada xifra als naixements sans, sense cap símptoma del fatídic síndrome... Va haver de buscar-se una solució amb caràcter d'emergència. I així, prèvia consulta als científics,

els polítics optaren per l'èxode massiu del poble cap a algun remot lloc de l'espai que fos un xic més acollidor que el llavors hostil planeta natal. Van sotmetre la seva decisió a referèndum popular. Però la Humanitat no tenia cap altra alternativa: emigrava aviat o desapareixeria per sempre, víctima de les degenerants conseqüències de l'estrany trastorn genètic. Com calia esperar, la votació va resultar unànime, però portar-la a la pràctica requeria un enorme compromís laboral.

Però abandonar el planeta no era una tasca gaire senzilla. En realitat, resultava una empresa prou complicada, donat que per a construir una nau amb capacitat per a cent milions d'éssers humans, necessitarien una immensa quantitat de mitjans i materials per edificar un hàbitat de la mida d'un planetoide, capaç, a més a més, de desplaçar-se per l'espai cap a mons més hospitalaris.

Tothom es posà mans a l'obra amb gran entusiasme. Cadascú va contribuir en la mesura de les seves possibilitats. Però ningú va escamotejar esforços donat que la supervivència de l'espècie depenia d'això. Homes, dones, vells i nens treballaven amb afany en un minuciós i detallat programa elaborat pel Govern i supervisat per especialistes. A base de sang, suor i llàgrimes, la megalòpolis que s'erigia en el buit, seguint una òrbita geoestacionària, va començar a adquirir forma esfèrica. Es va recobrir la macroestructura del fusellatge exterior amb un blindatge sòlid. Després d'acabar la cuirassa interna s'aixecaren els habitatges, magatzems, tallers, granges, hivernacles, etc. Una dècada més tard, l'*Estrella Errant*, la més sofisticada obra d'enginyeria realitzada per mans humanes en tota la seva llarga història, estava acabada i a punt per emprendre el viatge. Els preparatius van durar setmanes senceres. Es carregaren queviures, llavors, matèria primera, maquinària d'alta tecnologia, es van sembrar cultius hidropònics, s'accionaren els sistemes operatius i els de reciclatge automàtics... Finalment, els cent milions de supervivents van pujar a bord mitjançant vehicles orbitadors que realitzaven el trajecte d'anada i tornada en qüestió d'hores. Així va arribar l'hora «zero». L'«Estrella Errant», una gegantina nau-món amb una superfície de 130.000 km², un volum aproximat de 4,5 milions de km³, una potència ofensiva infinites vegades superior a la de qualsevol creuer de combat de l'Armada Sideral i un passatge de cent milions de persones, estava disposada per començar una proesa que ratllava l'epopeia, és a dir, l'èxode de la Humanitat cap a un món nou.

Després d'un emotiu discurs del president del Govern, es va donar per fi l'ordre de partida. L'*Estrella Errant* inicià el seu periple espacial accelerant gradualment. La seva trajectòria obeïa al rumb computeritzat per les coordenades de vol. Al sortir del Sistema Solar local, la nau semblava un raig de llum creuant entre miríades d'estrelles. Les enormes distàncies siderals exigien grans velocitats

per a ser travessades, però la increïble potència desenvolupada pels reactors d'»uranita» del navili inter-estel·lar li van permetre assolir aviat la perifèria galàctica i allunyar-se cap a les galàxies veïnes.

Vam visitar planetes obscurs i gelats, el cel dels quals no era més que un etern firmament negre, planetes gasosos d'atmosfera verinosa, planetes de lava solidificada amb una temperatura tòrrida en l'interminable període diürn, planetes on les tempestes de vent, sorra i sofre eren constants...

Vam estudiar els habitants de mons petits, d'escassa força de gravetat, els quals, en termes generals, responien al següent patró: criatures lleugeres i esveltes, de feixucs reflexos, extremitats amb diverses articulacions, amb dits convertits en tentacles acabats en terminacions nervioses i peus adaptats al terreny. Així, per exemple, en llocs desèrtics, els aborígens tenien peus plans i triangulars per a suportar millor el pes del cos. A més, els seus ulls havien evolucionat cap a petites obertures que impedièren rebre una excessiva radiació solar, mentre que captaven els raigs infrarojos durant la nit per distingir els éssers de la mateixa espècie pel calor irradiat. I posseïen orelles còniques i retràctils, capaces de moure's independentment per evitar les tempestes de pols. Observàrem curiosos éssers de doble pell, una externa còrnia i impermeable i una altra interior rica en vasos sanguinis, amb un espai intermedi que podien inflar o desinflar a voluntat, segons la temperatura ambiental. De la mateixa manera, vam poder contemplar organismes que utilitzaven pseudòpodes per a obtenir aliments, éssers que sobreviuen en atmosferes carregades d'àcid sulfúric, espècimens d'algues que es desenvolupaven davall de mars d'hidrogen líquid... L'univers sencer està ple de sorpreses, amb formes de vida que evolucionen en les més variades condicions vitals i també en inversemblants circumstàncies.

Després d'un viatge que es va allargar durant anys i en el qual vam recórrer milions de parsecs, vam penetrar en un eixam galàctic de gran densitat d'estrelles. Finalment l'*Estrella Errant* arribà a un remot sistema solar d'una galàxia el·líptica situat a uns trenta mil anys llum del centre. Un rere l'altre els planetes que giraven entorn a un sol groguenc, foren descartats al no reunir condicions d'habitabilitat. Tot i això, al revisar per enèsima vegada l'anàlisi sobre el tercer món, els processadors del macroordinador central van dictaminar que factors tan essencials com poden ser la gravetat i la composició atmosfèrica coincidien amb el patró del nostre planeta d'origen. La notícia produí una ona d'eufòria entre els tripulants i tècnics. En qüestió d'hores la nau sencera participava de l'entusiasme pel descobriment. Després de tan llarg i penós periple, al final havíem trobat un lloc on viure

en pau i harmonia per a tota la Humanitat que viatjava a bord de l'«Estrella Errant». Pel valor demostrat davant la greu amenaça d'extinció i els perills d'un èxode espacial sense rumb, l'espècie humana es mereixia el premi de la supervivència, doncs amb el seu sofriment s'havia guanyat la possibilitat de disposar d'una segona oportunitat per gaudir d'un futur millor. Sí, necessitàvem aquell hàbitat per recuperar la fertilitat i oferir als nostres descendents garanties de subsistir. Amb aquella troballa, la raça humana tindria esperances de continuar el seu cicle vital.

Llavors, per sorpresa de tots, l'anàlisi espectrogràfica demostrà l'existència de vida com a resultat de l'evolució de determinats organismes primaris. Immediatament, es van connectar les pantalles d'invisibilitat, basats en camps magnètics per no alarmar els éssers alienígenes amb l'angoixant presència de la nostra gegantina nau. Per posteriors investigacions, es comprovà que aquell planeta estava poblat d'aborígens antropoides bastant semblants anatòmicament a nosaltres. Els científics van fer pública la teoria que els esmentats éssers per força havien de pertànyer a una estranya rama del filum humanoide, és a dir, a l'estirp humana. Suposaven que la coincidència fisonòmica i fisiològica era deguda a la hipòtesi que la naturalesa aporta sempre les mateixes solucions per als mateixos problemes. O com acostumen a dir els biòlegs: «la necessitat crea l'òrgan». El cert és que les criatures en qüestió tenien cap, tronc, dues extremitats superiors i dues inferiors, similars sentits auditiu, olfactiu i visual, però el més curiós del cas és que també eren intel·ligents. Encara que cal reconèixer que la seva civilització encara es trobava en un nivell rudimentari segons l'escala galàctica. La seva tecnologia es limitava al motor de reacció, les energies renovables gairebé s'utilitzaven, no s'adonaven de la greu contaminació del medi ambient, la riquesa estava força mal distribuïda, la fam afectava a gran part de la població, les guerres fetejaven diversos continents... però el pitjor de tot resultava que els milions d'éssers que albergava el planeta, es trobaven dividits per una peculiar idiosincràsia, ja que en cada país bullien els regionalismes, cada regió contenia rivalitats entre pobles veïns i cada poble mantenia la seva tara d'enveges i conflictes entre famílies. Fins i tot les famílies se separaven per rancors personals.

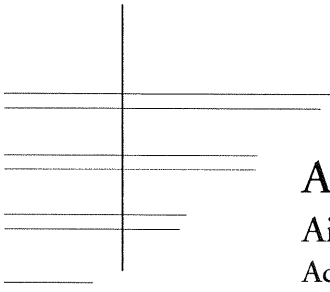
Es van capturar d'amagatotis dotzenes de nadius per al seu estudi comparatiu i s'arribà a la conclusió que la convivència entre ambdues races resultaria del tot impossible. Per tant, es va decidir el sistemàtic extermini abans d'ocupar el seu hàbitat. Petites naus d'exploració van dur a terme la fastigosa feina d'anihilació mitjançant un gas neuroparalitzant que suspenia les funcions vitals i tot seguit es va fumigar el planeta amb una substància corrosiva que atacava només a aquells

organismes biològics. Així va desaparèixer tot vestigi de la civilització anterior. Després de la lògica quarantena, vam ocupar aquest món anomenat «Terra» pels seus antics habitants, degut segurament a l'abundància d'aquest element sobre la seva escorça.

Oblidava referir el motiu que ens impulsà al genocidi! La nostra raça no pot ser qualificada com a depredadora còsmica, sinó que cal preguntar-se: com havíem de conviure amb criatures de tan horrible pigmentació? Pot algú imaginar-se la coexistència pacífica amb aquests homes, perquè, en definitiva, també eren homes, però d'un repugnant color rosat?

Evidentment que no! Ningú amb una mica de seny concebria la combinació de totes dues races. Per aquesta irrefutable raó vam considerar necessària la mesura d'alliberar les nostres belles generacions de nens verds de conviure i suportar l'odiós aspecte enrossit d'aquells abominables éssers nadius.

Així... i mai!

Aina Gelabert Girat

Accèssit Narració Curta

S'AMAGAVA DE LA GENT, TANT DELS AMICS com dels desconeguts. No podia deixar que ningú el veiés. No podia arriscar-se a que qualcú pogués, encara que sense donar-hi importància, aclarir si l'havien vist a part o banda.

Sabia que el cercaven. Sabia que el veí de més a prop, aquell a qui son pare havia deixat dos-cents duros per tal que no hagués de vendre la seva hisenda, havia donat el seu nom com a home important de l'altre bàndol.

No li havia vingut gaire de nou. Feia molts anys que es coneixien prou bé, de sempre. Tenien la mateixa edat si fa no fa, i de nins havien compartit jocs i alguna vergarada dels pares respectius. Potser la seva memòria li deia que fins i tot alguna havia estat provocada per una contarella no gaire certa. De sempre que era una mica «cueta», el seu veí.

Ara ja no era un joc d'infants. Ara la seva acusació estava feta amb la mala intenció de persona adulta, i no era precisament una espardenyada de la mare el que s'hi jugava. De cap manera. La mare era qui l'havia avisat i aconsellat que s'amagués «fins que tot no hagués passat». Era el mossèn que li havia dit que cercaven el seu fill, el seu fill estimat; aquell mossèn que de damunt la trona estant deia als seus sermons que als rojos se'ls hi havia de donar la mà esquerra, i, mentrestant, tenir un guinavet amagat al darrera amb la mà dreta, sempre a punt. Havia anat a ca seva amb una satisfacció als llavis mal amagada, i unes paraules punyents com a guinavetades n'havien sortit de la seva boca: «se'n duran aquest fill teu ben aviat, amem si així n'aprèn»

Què podia aprendre el seu fill? Ho sabia tot de la vida. De ben petit li havia tocat anar a guardar les ovelles, a tomar ametles, a donar menjar als porcs, a anar a escola quan els altres nins ja eren a ca seva entaulats i amb un plat de sopes al davant. Arribava tard a ca seva i de bon matí ben prest, molt més del que hagués volgut, sa mare el cridava i havia de sortir del llit mig adormit i amb les parpelles ben aferrades per les lleganyes de la son. Ben aviat havia après a guanyar-se les sopes i a ajudar a la seva mare a dur menjar a taula, mentre son pare, allà per terres ben llunyanes intentava fer un petit patrimoni amb la seva suor i el seu enyorament.

Tot el dia havia estat frisoa esperant el fill. Sabia que era a la feina, però no volia anar al taller. «Ves fill meu, jo estaré bé» li digué quan va arribar cansat i satisfet de la feina, encara que preocupat per la situació del país i de molts amics i coneguts que estaven desapareixent un rera l'altre sense aturar. Intentava de convence'l amagant-li el seu dolor, «ningú no es ficarà amb una dona vídua, amb dos fills massa joves per prescindir de sa mare, i massa grans com perquè li puguin tenir esment. Ves fill meu, i sobre tot, amaga't bé, i no surtis per mi, ja t'ho he dit, jo estaré bé. No deixis que et facin cap mal, em moriria de pena, fill meu».

I havia partit. Sense res a les mans per no fer fressa, sinó uns quants duros a la butxaca, no gaire perquè sa mare els necessitaria més, per poder menjar on fos millor. S'havia posat la roba neta: «Ben vestit fill meu», li deia encara sa mare, «que la gent s'estima més tractar amb homes de bona presència, de bones maneres, i tu la necessitaràs, a la gent».

Ell ho sabia, a això. I no hagués fet falta que sa mare li ho hagués dit. Li agradava anar ben vestit, roba bona, americanes, camies i corbates a joc, dins les seves possibilitats, tot ben planxat, tant a l'estiu com a l'hivern. Sa mare se'n feia un tip de planxar amb aquelles planxes de ferro tan feixugues i a l'estiu tan horriblement calentes, però no es queixava, de fet era una manera d'estar més a prop del seu fill, de compartir. I la gorra. En tenia tota una col·lecció de gorres amb visera a joc amb les americanes: de vellut, de gal·les, de pelfa, de xeviot... I les polaines, sempre netes i ben estirades. Les moltes fotografies que es feia tot sol o acompanyat en donaven bona fe.

Era un home ben plantat i ho sabia. Tenia bones maneres. S'havia fet a ell mateix, com deien, i se n'havia sortit. Era el major de tots tres germans i de ben petit li havia tocat ajudar als pares a dur la casa. L'escola l'hagué de deixar ben aviat. De primer li tocà anar al camp. Un morrionet amb un pa moreno, quatre figures seques i ametles torrades per passar el dia. A la nit, unes bones sopes i un

bocí ben saborós de greixonera de brossat els dies de festa i els diumenges. La seva germana contava que no era ver això, que mai a ca seva l'havien passada tan magre, i que el pa moreno sempre anava acompanyat d'un bon bocí de camaïot o de llangonissa.

Després del camp, als onze anys, a fer feina a una barberia. Li agradava. Hi coneixia molta de gent. Els homes del poble hi passaven quasi bé tots per la barberia, xerraven i ell se'ls escoltava. Se'ls escoltava, i mentre, també aprenia a manejar les eines del mestre. Tenia força traça esmolant el raor i ben aviat havia afaitat més d'un client. Però aquesta feina només cobria una part del seu ego, la d'aportar unes quantes peces al final de la setmana a sa mare.

Per aquell temps son pare era anat a les amèriques, a fer fortuna. Eren molts els que embarcaven amb la bossa buida i el cor ben ple d'enyorament. Eren homes de la terra, forts i segurs d'ells mateixos, de les seves forces, i també de les seves necessitats. La seva terra era dura, no es deixava treballar així com així i no els donava sempre el fruit que n'esperaven. A les amèriques la terra els abraçava, i tard o d'hora premiava a qui la treballava. Si tenies força de voluntat i poca son, ben segur tornaves carregat de duros per comprar més de la teva terra eixuta i erma, però estimada.

Alguns no tornaven. Eren agraïdes aquelles terres llunyanes i s'hi trobaven bé. Enviaven a cercar les seves dones, els seus infants i començaven una nova vida, ben segur no gaire diferent de la que haguessin duit a ca seva si no fos per la grandària... per la immensitat d'aquells països llunyans... pel xerrar... I pels duros.

Hi somniava ell, amb les amèriques, amb terres on el blat era tan alt com son pare, on s'hi feia el blat de les índies esponerós i airós com una dona bella, on a l'horitzó no s'hi confonia el blau de la mar amb el blau del cel, sinó que el marró de la terra fèrtil i abundosa empal·lidia i engroguia fins a entrar al cel. Però hi havia un somni més bell, més per a la seva manera, que desitjava per damunt de tot. Volia aprendre dels llibres.

En sortir de la barberia, horabaixet, anava a ca'ls "hermanos". El seu accent afrancesat l'encisava i feia volar la seva imaginació i augmentar la seva curiositat ja desenvolupada amb escriure. Amb aquells frares avesats a instruir els fills dels senyors del poble mentre tenien coses per ensenyar-los-hi, s'hi passava un bon grapat d'hores cada setmana. Després, a ca seva, ben entrada la nit amb el llum d'oli penjat d'una paret de la seva cambra, feia els deures: nombres i més nombres, càlculs infinits, dibuixos amb tinta xinesa, pàgines de cal·ligrafia cargolada i finament dibuixada, narracions de viatges fantàstics...

Tot quant havia après ho havia pogut emprar en el seu ofici. Era oficial i mà dreta de l'amo de la fusteria, un valencià que, com algun altre, s'instal·là al poble i hi introduí l'ofici. Feia la feina amb ganes, preparava la feina dels altres homes del taller, feia les plantilles, dissenyava mobles, arreglava les màquines, les estudiava i les millorava... i mai no en tenia prou d'aprendre, sempre més i més, amb delit, amb satisfacció. Encara a ca seva, llibres en mà, omplia fulls i més fulls de mobles, fets a escala, de línies esveltes i fines, d'estils nous i d'estils antics, dissenys on hi posava la seva imaginació pensant en tot allò que construiria per a ca seva, pels seus amics o pels fills que ben segur algun dia tendria.

Tenia un humor fi, una mica irònic potser. A la fusteria guanyava prou com per mantenir-se ell i sa mare, anar preparant la casa i estalviant per compartir la seva vida amb la que aleshores ja era la seva enamorada. Malgrat el seu ofici de cosidora que també li permetria aportar a la casa, això potser hauria d'acabar-se quan començassin a arribar els fills. Parlar amb la gent el fascinava. Punyia i sempre aconseguia fer-ne rebotar a més d'un, fos home o fos dona. Tenia aquella rialla mig amagada a baix del nas, una mica cap endins, quan realment es divertia. Només els seus ulls enfonsats dins unes conques ben negres, una mica burletes, acabaven delatant el seu divertiment i la discussió canviava en rialla comuna o en promesa de tornar-la de la mateixa manera.

El billar del cafè de devora l'església era un bon lloc per la seva ironia. Tenia una gran habilitat per fer una carambola rera l'altra. Això li donava un gran avantatge davant del seu adversari que tenia una gran necessitat de concentració per mirar de guanyar-li, i se n'aprofitava per fer-lo sortir de botador. Així es divertia doblement. Per guanyar la partida, i pels llamps i trons que s'esdevenien inevitablement, quan l'adversari se'n temia que havia canviat el seu parer de verd en blau, quan ja el tenia convençut del contrari i li estava donant la raó. Si no hi havia diversitat d'opinió, no creia valgués la pena donar voltes a una idea només pel gust d'alimentar la coincidència amb qualcú altre. Per divertir-se i per aprendre a conèixer la gent hi havia d'haver contrast.

Només a la seu del partit i a la Sala es tornava realment seriós. Quan es posaven damunt la taula els problemes del poble, els problemes laborals, els problemes de subsistència de les persones, les necessitats de cultura de la gent, mai no hi jugava. La ironia es convertia en preocupació, la paraula fàcil en pensaments, la carambola en satisfacció per la solució trobada i la perspectiva de la superació del problema. Emperò en fer algun míting, no podia evitar, tot i la serietat amb que s'ho plantejava, provocar l'auditori amb alguna exposició un tant irònica que costàs una mica d'esbrinar.

Amb les travilles als pantalons, pedalejant amb ganes, volava cada hora baixa fins al passeig a trobar la seva estimada, sempre ben vestida, amb la rialla a la boca i la mare recolzada del seu braç, aquella dona tan petita com intel·ligent que havia estat capaç de surar tot una colla de set infantons quan ben prest, molt més del que mai hagués pensat ni desitjat, va enviduar.

Feien bona parella. Aquell joc d'ulls negres amagaven una gran satisfacció per la seva vida. El gust per la lectura que feia créixer amb rapidesa el nombre de prestatges de ca seva, el gust per les discussions, el saber riure i conuiu amb germans, germanes i amics, la preocupació per trobar per als qui més necessitaven, fins i tot el gust en el vestir, els donaven seguretat i confiança en l'esdevenidor. Berenades i rialles omplien els dies de lleure.

Li agradava gravar totes les bones estones compartides. Les cares dels amics, agafades per sorpresa per sempre més damunt un negatiu, donaven fe de la seva pròpia felicitat. No n'hi havia gaires de màquines fotogràfiques a la vila a més de la seva, sempre s'apuntava a la darrera tecnologia quan li trobava alguna utilitat, i solia trobar-n'hi. Amb aquest aparell va poder immortalitzar molts d'aquells moments de felicitat que ara veia desaparèixer, així com desapareix dins el pensament el record d'un somni tot just en despertar-ne, fins a quedar no res, ni la consciència de que mai hagi estat.

Tanmateix estava segur que tot aquell mal son que ara vivia s'acabaria algun dia. No podia ser que els homes, aquells homes i aquelles dones en qui confiava per la seva intel·ligència, bona fe i honestedat, poguessin actuar per sempre més com ara ho estaven fent, com a persones deshonestes i de mala fe destruint tot allò que només havia estat possible construir amb l'esforç de generacions. Les millors persones del poble eren empresonades, empresonades i després afusellades covardament d'amagat als afores de la vila. Ningú mai no en sabia res més. Els carrers a poc a poc s'omplien de negre, de dones vestides de dol pels seus fills o pels seus marits, que, desapareguts, deien primer, eren afusellats després d'uns judicis que mai no s'arribaven a fer.

Ara, mentre s'allunyava de ca seva sense saber per quant de temps ni on anar, no entenia res. La gent del poble, els veïnats, homes o dones, es delataven uns als altres, ningú no es podia amagar de la follia que s'estava apoderant del poble. El nombre de camies blaves anava creixent, a mesura que les voreres dels camins s'omplien de sang i els carrers es vestien de negre.

Què estava passant? La seva vida discorria com una pel·lícula pel seu pensament i no hi trobava sinó curiositat per les coses, il·lusió per aprendre i millorar; honradesa, ajuda a qui l'havia de menester, i somnis d'un món millor, més just

per a tothom, on totes les persones que volguessin treballar i ajudar els altres trobarien feina, amor i amics. Això sa mare ho sabia. Recordava com cada dia en sortir del taller tot un grup de gent confluïen a La Sala i anaven per feina. Els llibres, els oficis, les feines de cada dia es feien de manera voluntària, sense cobrar ni un duro, només amb les ganes de que la Casa de la Vila fos la casa de tothom, el lloc on es fes possible gaudir en pau i harmonia d'un poble per a nins i grans, per a dones i homes, per a tothom. Joves i grans s'hi trobaven bé, recolzant aquell batle que la voluntat popular havia situat al davant de la batlia.

“La política és cosa de tots”, deia. “La política ens ajuda a conviure més bé, a entendre'ns uns als altres, a ser solidaris amb tothom”. N'estava ben convençut del que deia als seus mítings. Eren gent jove amb ganes de viure i deixar viure i això era el que transmetien amb les seves paraules, no era un missatge de por, era un missatge de vida. Fins i tot ara ho seguia pensant, mentre fugia, amb el carnet del partit republicà a la butxaca de la jaqueta, on figurava el número set d'afiliació, del qual n'estava tan i tan orgullós.

Abans de partir només havia tengut temps d'amagar els llibres. Sabia que si no ho feia comprometria sa mare. Pels bans que es publicaven constituïa un delicte el simple fet de tenir-los. Si l'agafaven es podria sumar al seu contra. Els posà dins caixes de fusta que sempre en tenia, ben tapats, i cercà on amagar-los. No podia, tampoc volia cremar-los. A més, la fumera en ple juliol hagués pogut cridar l'atenció del veïnatge. Sabia ben cert que si hi anaven girarien la casa de dalt a baix. Els havia de treure als llibres, ni el clot del fems, obert, era segur. No s'ho pensà dues vegades. Al corral, just a baix de la llimonera, una llimonera no gaire jove que fruitava molt poc. Va fer un gran clot tot al seu voltant, més enllà de les arrels i va posar-hi totes les caixes. No plorava. La ràbia era massa gran. A més, les llàgrimes les guardava per sa mare.

Aquella va ser una llimonera agraïda. En acabar la guerra, plena de saviesa i regada amb llàgrimes de mare primer i amb il·lusions i esperança de dona després, es convertí en l'enveja de totes les llimoneres de la contrada. Plena a vessar de llimones grogues i perfumades fins i tot, segons deia la veïna de més a prop als seus fills encaparrats en tenir germanes i en entendre per què a ca seva no n'hi arribaven, va fruitar una colla de nines, menys que gràcies, però suficients com per donar abast a les llimones convertides en llimonada o menjades d'amagat darrera la soca, abans no aconseguissin el seu color groc. La llimonera va saber fer moltes nines, de nin només en va saber fer un.

Li costava caminar, com si les cames fossin de plom, com si dugués un gran pes pel coll i l'arrossegàs per en terra. Les paraules de sa mare, els seus ulls plens

d'unes llàgrimes que s'esforçaven per no sortir, plens de pena i impotència l'esguardaven, ho sabia, des del portal de ca seva, encara que havia voltat el cantó. L'havia vista precisament quan s'havia girat amb la intenció de tornar enrera, i ella, amb el dit als llavis i la fermesa a la mirada, l'havia fet seguir. No ho sabia llavors que era la darrera vegada que sentia la veu de sa mare. Ningú no va sentir cap paraula més sortir de la seva boca. Aquella dona forta, aquella dona avesada a lluitar tenint-lo sempre al seu costat, no havia parlat més. Havia èmmudit per por, per a no delatar-lo, per por a què no li fessin dir on era, què en sabia d'ell. Tot era por.

En sortir del poble agafà una camada.. «Bon vespre, on vas en aquestes hores tan mudat? Si no fos que ja sabem que ja en tens una d'al·lota, i ben plantada que és, podria pensar que vas a festejar sa pubila de son Garba». Va riure i guaitaren unes dents blanques fins aleshores amagades. «Ja t'agradaria ja, poder anar amb aquesta notícia al poble, però no m'hi agafaràs per aquí. I tu, d'on vens? Tampoc no n'hi tens cap de feina a son Garba, que se sàpiga». Rigueren. «Au idò, fins un altre, i no et perdis, no fos cosa que t'agafàs la foscor».

No era la foscor de les hores baixes el que temia. Era la foscor que es menja l'ànim, la foscor que arriba a qualsevol hora del dia, al gran dia o al fosquet, la foscor que a poc a poc incomunica la gent, que oprimeix els batecs del cor, la foscor que no deixa veure la llum que t'envolta, que no deixa cap forat per la il·lusió ni per l'esperança de veure néixer un nou dia o créixer l'amistat, la foscor de la gelosia, de l'enveja, del fanatisme fruit de la ignorància. Aquesta era la foscor que fos com fos havia d'aconseguir no trobar mai i que ara s'estenia, tacada de sang i llàgrimes, per tot arreu.

Durant dies i dies va anar seguint camades, fent camí cap a ciutat. De dia s'amagava on podia, per això no podia anar pel pla, havia de cercar l'aixopluc de turons i barrancs on trobar un forat en una roca, on pogués desaparèixer durant les hores de claror. Caminava de nit. Ho havia sentit a dir i ben aviat va descobrir que no tot estava perdut. En desaparèixer el dia bastava enfilem-se dalt de qualche figuera, ben espessida de fullam en ple estiu, i sempre hi trobava un farcellet amb pa, amb formatge, amb sobrassada. I aigua, sempre hi trobava un bòtil ple d'aigua on poder apaivagar la set. De fruites i metles el camp ja el proveïa.

De tant en tant coincidia amb qualcú més a baix de les figueres. «Què en saps? De cada dia les notícies són pitjors». «Avancen per tot arreu, els ajuden els altres dos països i tenen molts de duros, i molt d'armament». «S'embruta, i massa». «Per allà he vist camies blaves o soldats, aquest camí no és segur». «Bona sort».

I poques paraules més. Compartien les menges del farcell i cadascú seguia el seu camí. Mai cap nom, mai cap clarícia. La seguretat era l'únic que no es podia perjudicar.

Sabia que a Ciutat hi trobaria una mica de descans. A més podria saber noves de la seva família. Ella no en podia saber res, però, d'on es trobava. A través de la seva al·lota havia conegut una gent de bona casta, que l'acolliren sense demanar res. Es coneixien prou. Compartien neguits i esperances i estaven prou segurs allà on vivien tot just a la darrera aturada del tramvia, suficientment a prop de ciutat com per saber tot quant hi succeïa, i prou allunyats com per veure-ho venir. La ràdio amb les notícies victorioses de l'altre bàndol els humiliava i els enfonsava. Necessitaven posar tots els sentits per no deixar-se endur, i tot els seus esforços per aconseguir conèixer les veritats. No eren guerrers. Eren simplement homes i dones.

Tanmateix les notícies arribaven. Havien agafat el seu millor amic. Era una mica més gran i vivia just al carrer del darrera. L'havien agafat tot d'una, perquè era batle interí. Havia pres possessió de la batlia després que entre uns quants haguessin ajudat el batle electe a fugir, encara que de res havia servit. Per uns dies havia estat amagat amb la mateixa gent on ara ell era. Però ara ja l'havien afusellat. Al seu amic, deien, el durien cap a Formentera. Allà hi havia instal·lat un camp de concentració, just a devora d'un dels dos estancs, l'Estanc del Peix, i començaven a enviar-hi molta de gent. En certa manera això li alleugeria el cor. Potser si el duïen lluny del poble tendria alguna possibilitat de sobreviure. Era un home culte, tenia estudis i la seva feina no era físicament pesada. Però era un home fort. Podria aguantar i, al cap d'un temps, tornar.

Per ara ell tenia més sort. La mare l'havia advertit a temps. Passaren els dies, i no gaires setmanes. La sensació d'empresonament, l'angoixa de tenir el seus enfora, tanmateix era gairebé irresistible. Patia immensament. El pensament de què podia passar qualque cosa als qui tant estimava mentre ell fos enfora s'anava fent més i més present. Ajudava en tot el que podia. Va conèixer gent com ell, que no es deixava dur pel desencís i que encara creia que ben aviat es tornaria a una situació on tothom fos lliure de pensar i expressar-se sense que res ni ningú s'hi oposàs, ni de paraula ni per la força. Però ja no entenia què hi feia damunt les roques, escoltant el renou de les onades en rompre just devora seu.

I tornà. Va refer el camí que un parell de setmanes abans havia fet. A l'anada el pas era lent i pesat. Ara, de tornada, semblava més lleuger que mai, i a mesura que feia camí, anava guanyant rapidesa. Li costava haver de deixar passar la claror

del dia i esperar la fosca de la nit per caminar. Però tenia clar que havia de seguir essent prudent si volia tornar a veure els seus.

I no va passar gaire més temps. Era hora de que els nins tornassin a l'escola graduada. Obrí els horabaixes substituint el mestre, un amic seu que havia aconseguit fugir cap a Amèrica abans no el matassin. Ell no va tenir temps ni de conèixer els noms dels nins.

Era una dona jove i forta. Va córrer a demanar, amb la boca plena de paraules i de prec, i els ulls eixuts d'angoixa i de llàgrimes. No podia deixar que estàs ni un sol dia més a la presó. Sabia que no els hi tenien gaire temps. Anà a ciutat. «No te preocupes mujer, si tu novio no ha hecho nada, nada le pasará». Ara era la màxima autoritat civil de l'illa, tot i ser militar de professió. «Això és el que vostè no entén. Són precisament els que no han fet res més que pensar en els altres els qui pateixen, els que moren cada dia a les presons i als voltants dels cementeris». «Te equivocas una vez más. Pero por el buen recuerdo que tenemos en casa por los servicios de tu madre y los tuyos propios que tan buena amiga fuiste de mi hija, haré algo por ti. Vete tranquila».

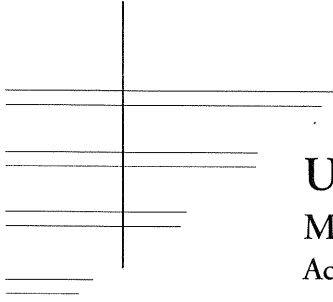
Però no, no hi estava tranquil·la. Havia de deixar-ho ben clar i amb la cara ben alta. No els hi devia res a aquella gent. Ben al contrari. Primer la seva mare com a cuinera, i ella després com a nina de companyia, s'havien deixat moltes hores i moltes il·lusions en el seu casal de la vila. Era ben hora que se'ls hi pagàs. Dreta davant ell les paraules sortiren fermes, amb fluïdesa. Ja no era un prec. «Vaig cap a la presó a veure com en surt. Hi aniré tot d'una, en el primer tren. Esper que vostè ja haurà tengut temps d'ordenar la seva alliberació». I va partir.

Acabava d'arribar un camió tot ple d'homes. A ell i tots els altres que s'estaven a la presó els hi digueren que agafassin el matalàs de clin i pujassin al camió que tot just s'acabava de buidar. Se'ls enduien a Ciutat per ser jutjats... «No demanis res, però no pugis a aquest camió, no pugis, donat per malalt!» No va tenir temps ni de demanar-li què volia dir. Es recargolava de dolor. Varen caure ell i el matalàs humit, brut i rescaumit, a terra. Els altres pujaren al camió, un darrera l'altre, cap a Ciutat... Ell va quedar.

«Alguien ha hablado a tu favor. No sé quién ni por qué, pero me dicen que puedes irte a tu casa». Era el responsable del *puesto*. «Mira, yo soy militar de profesión, entiendes? Yo no lucho contra los libros ni las ideas. Por esto te haré un favor». Agafà el seu expedient, i amb un encenedor de metxa li pegà foc. «Eres libre. Una mujer te espera al otro lado de la puerta. Seguramente sabes quién es».

La mare, l'esperava a ca seva.

Una llum

Maria Coloma Mairata Munar

Accèssit Narració Curta

NA MARIA ESTÀ ASSEGUDA EN UNA BUTACA a l'estudi del seu pare. Mira papers que hi ha al seu davant, escrits amb unes lletres petites i allargades.

Agafa un full, l'intenta llegir, sent que no li pertany i el deixa a damunt la taula, sap que aquests fulls formen part de la vida del seu pare.

Quan na Maria era petita, el seu pare començà a escriure un diari. No ho explicà a ningú, que havia reprès un costum adolescent que va deixar, perquè la seva germana ho va mostrar a tots el veïns. Ell es va sentir exposat i vulnerable, es va empenedir d'haver confiat la seva vida a uns papers.

Escrivia la seva vida en un paper: el que pensava, el que vivia i els seus somnis, sempre esperant d'ells un corresponent a la realitat.

Na Maria tenia curiositat pel resultat de tantes hores dintre l'estudi. Abans de dormir escoltava com el bolígraf tocava el paper suaument i avançava. El seu pare escrivia tot el que se li passava pel cap ràpidament perquè si no ja no ho recordava amb la mateixa intensitat. El que havia escrit era una explosió d'espontaneïtat, la revolució dels seus pensaments.

Na Maria es dormia mirant la llum que es veia per davall la porta.

Escoltava cada un dels moviments del seu pare amb el silenci més absolut, mirava cap al sòtil amb els ulls mig tancats, es tapava amb el llençol, sentia si xerrava amb algú, si tossia.

La seva tossina era seca, molt forta i sense adonar-se'n alliberava una mena de gargalls de color marronenc. Era el moment més especial per a ella, escoltava el seu pare amb la major complicitat, però passava pena per la seva tossina. Sempre es dormia amb el llum encès.

Quan el seu pare apagava el llum, l'anava a veure, la mirava una estona desitjant poder estar amb ella tot el vespre, li tocava la galta i li feia un petó al front. Ella dormia i a vegades obria els ulls per saber qui era, quan veia al seu pare els tornava a tancar amb una rialla als llavis.

El seu pare contemplava la seva bellesa infantil, una pell dolça i suau. Amb la dolçor de la seva filla anava cap a la cuina a beure un tassó de llet, després anava a la seva habitació. La seva dona solia dormir a la part del llit que donava a la porta, en Martí llevava la botella d'aigua calenta de la seva part i es posava a dormir amb el llit ben calent.

Un dia el seu pare no va encendre la llum ni va tossir.

Na Maria es va espantar molt, va ficar el cap davall el coixí, pensant que qualsevol cosa li podia haver passat. La seva mare no deixava de cridar, es passejava amunt i avall cridant i dient coses que na Maria no aconseguia entendre, entrava a les habitacions dels nens cridant que s'aixecassin i baixassin a la cuina.

Na Maria sabia que a ella no la cridarien, era massa petita per..., Déu sap què.

Va treure el cap de davall el coixí i com una nina valenta va botar del llit, es va eixugar les llàgrimes i va anar cap l'estudi, per veure si el seu pare s'havia oblidat d'encendre la llum.

Encengué el llum, mirà per tots els racons. No el va veure, el va cercar per darrera les cortines, dintre la xemeneia, en els calaixos... Es va asseure a la butaca de l'escriptori i va començar a obrir calaixos, en el segon va trobar uns fulls grups, tenia curiositat per saber què deien, però no sabia llegir.

Deixà els fulls en el calaix i va sortir, en el passadís es va trobar la seva mare amb la cara vermella i plena de llàgrimes, dient que volia conèixer Déu i l'Esperit Sant.

A na Maria li va fer por veure la seva protectora plorant, mostrant-se dèbil davant la vida, na Maria creia que els adults no ploraven i que ho controlaven tot.

Ella no sabia què volien dir aquelles paraules, ni com havia d'actuar amb la seva mare, era ella la que li donava seguretat.

No va saber què li passava i va entrar corrent a la seva habitació, es va posar a plorar, volia saber com fer feliç la seva mare.

Avui les presses d'aquell dia per por, no es tornen repetir, deixa el full al devora dels altres i s'aixeca mirant la copa de licor mig buida, no la toca, està devora el llum. Camina cap a la porta sense deixar de mirar els llibres del prestatge, avança pausadament mirant tot el que l'envolta.

Ho mira tot: el cendrer ple, els llapis, els vidres closos i la xemeneia.

L'estudi és gran, té una taula, molt antiga, plena de llibres; al costat hi ha dues cadires a conjunt amb la taula, porten l'escut de la família.

Algú toca a la porta, l'obri, és la seva mare.

Na Maria la mira al mateix temps que mira l'estudi i diu:

—Aquest estudi necessita un poc de vida, una bona neteja i canviar radicalment la decoració.

—No ho podem canviar, aquests mobles costen molt, a més duen records bons i...

—Mare!, hi deu haver molt poc records bons.

La mare resignada se'n va i tanca la porta, na Maria crida:

—Necessita un canvi; un ordinador...

Sa mare ho ha sentit; encara no s'havia allunyat gaire de l'habitació i torna entrar:

—Aquí som jo sa madona i això es queda així com jo vull, tu no ets ningú per dir-me que he d'omplir sa meva casa d'estris inútils; a més, no te'n volies anar de casa?

Na Maria centra la mirada en els papers, els agafa amb ràbia i diu:

—Em pertanyen més del que et penses.

La seva mare la mira estranyada, no ha sabut què pretén amb aquestes paraules.

Na Maria surt de l'estudi, molt enfadada, sense mirar la seva mare, agafa la bossa i el telèfon mòbil, surt amb ganes de deixar la casa i conduir sense destí.

Fa temps que ho té dins el cap, se'n vol anar i viure lluny.

Camina pel passadís amb la bossa penjada i intentant ficar-hi el telèfon mòbil fica el telèfon i continua avançant pel passadís estret ple de portes i de quadres, n'hi ha un que està al terra, aïllat dels altres quadres, tapat amb un llençol blanc, com si el volguessin llençar. La seva atenció es centra en el quadre, es creu que és un retrat del seu pare, en coneix la forma perfectament, de petita sempre se'l mirava i no sap per què està a terra.

Arriba a les escales i les baixa corrent, quan és a baix en Josep obri la porta sense dir-li res. En Josep no sol xerrar molt i si xerra ho fa quan toca i amb qui

toca, és un amic de la família, solen xerrar de tot el que passa pel poble, ho conta amb els detalls que troba que es mereix la història. En Josep darrerament ajuda en les feines del jardí, encara que sempre està dins la casa amb n'Apol·lònia, xerrant d'uns lligams basats en el passat que els va unir.

Na Maria surt disposada a recuperar el cotxe per anar-se'n lluny de casa seva, no sap on anar. Sempre ha sentit que en aquella casa ella no hi deia res, era la petita amb diferència i tots la tractaven com a tal, amagant-li els secrets, mai li demanaven opinions i quan les donava les rebutjaven, i ara no seria menys.

Na Maria agafa el cotxe, en Josep obri la porta amb el porter automàtic. La mira conduir darrera la finestra fins que arriba al primer revolt.

A en Josep li agrada mirar com actua la gent, a vegades s'asseu en un cafè, mira als que l'envolten i, si pot, escolta el que diuen. Quan ho sent intenta imaginar-se quina vida s'amaga darrera les paraules que surten d'aquelles persones. A vegades creu que viu la vida d'aquests.

Si el que ha sentit i la manera de moure's de la gent no li dóna a conèixer una nova vida, se l'inventa.

Cada moviment de la gent queda gravat a la seva retina. Quan va pel cafè del poble i es reuneix amb els amics, juguen a cartes. Parlen de les seves dones i del que fan a casa, ell queda en un racó de la taula, traient una carta quan li toca i com sempre observant.

D'aquesta manera ha conegut la vida del poble, pot saber el que hi ha a cada casa sense entrar-hi.

Na Maria avança per la carretera, va darrera un cotxe vermell, el condueix una dona vella, no va gaire ràpid. Na Maria sembla que està concentrada en la carretera, mira al davant, però pensa amb en Josep no li agrada veure'l a casa i quasi hi viu.

Condueix per aquesta carretera amb molta seguretat, creu que hi pot anar amb els ulls tancats.

El cotxe del davant posa l'intermitent, redueix i volta cap a la dreta, entra en un camí de fora vila. Na Maria ha hagut de frenar en sec, per poc li ha pegat.

La dona vella li treu la llengua i li mostra el dit més llarg de la mà esquerra, s'atura en un racó del camí, bota del cotxe i espera na Maria.

Na Maria la veu pel retrovisor, està esperant i es posa a riure. La vella va vestida amb uns calçons grocs i un jersei rosa. Na Maria vol voltar però no pot, hi ha molts cotxes al darrera. Es posa el cinturó i encén la música, treu una cinta que hi havia i posa la ràdio.

Mira pel retrovisor i ja no veu ni la vella ni el cotxe.

—De totes maneres no l'he ferit! —xerra sola i ben tranquil·la.

Deixa de pensar en la vella i es posa a cantar la cançó de la ràdio, mentre va augmentant la velocitat.

Hi ha un senyal nou a la carretera, no sap què vol dir i no li fa gaire cas. Volta per entrar al poble, mira pel retrovisor i veu el cotxe de la vella al seu darrera, es posa a riure fort, pensant que deu haver fet molta de via.

S'atura i espera a la vella.

Quan arriba la dona na Maria no pot evitar posar-se a riure.

—Què? On vas tu nineta, amb aquestes velocitats?

—I tu, que m'has agafat?

—Mira, no tenc ganes de discutir, m'has romput el llum de darrera, així que ja saps el que et toca...

—De veritat, em sap greu, no me n'havia adonat...

—A mi sí que me'n sap, de greu.

—La veritat és que no tenc el cotxe assegurat, ho arreglam ara.

—Nineta!, jo ara tenc presa, he d'anar al bingo.

—Bé, idò li don el meu telèfon i em crida, em dic Maria. Idò quedam així?

—Per a mi d'acord, però hauries d'assegurar aquest trasto.

—Eh!, que no és un trasto, és el meu cotxet. Venga, adéu.

La vella se'n va menjant pipes, na Maria no pot evitar la rialla, s'ha posat una jaqueta de cuir, l'ha animada, conèixer aquesta dona.

Deixa el cotxe a davant la casa del seu germà i va a un bar per prendre una copa. Mentre seu cerca amb la mirada un diari, no n'hi ha cap de lliure més que un d'esports, no li agrada. Li agrada refugiar-se en els papers igual que al seu pare, així no es sent observada.

Treu el seu quadern, hi fica els papers del seu pare i comença a apuntar-hi coses, sempre du amb ella aquest quadern, és com el seu diari. Hi sol escriure el que sent darrera el nom d'una altra persona, així es sent més segura quan ho llegeix i veu que ha creat una vida en el paper.

Un home que mirava un diari l'ha deixat, li demana i comença a llegir-lo, no hi ha cap notícia alegre més que l'article d'opinió.

Una mà li toca l'esquena, ella es gira i es sorprèn:

—Què fas tu aquí?

—Jo sempre vénc aquí

—Hola— diu en Josep

Na Maria no el saluda.

—Bé, anam a aquella taula? —diu sa mare dirigint-se a en Josep.

—No, podeu seure aquí, jo ara me'n vaig...

—Que graciosa, nina, avui no fas més que discutir, eh?

—No és vera

—Fes-t'ho mirar, vengal! —se'n van a la taula del darrera. Na Maria escolta el que diuen dissimuladament, xerren de dos arbres fruiters que ha de venir a sembrar en Josèp. Sempre arbres —diu na Maria indignada a la taula del darrera. La seva mare i en Josep han fet com si no l'haguessin sentida. Ella agafa el quadern i se'n va sense dir adéu.

Està cansada de l'autoritat amb què s'imposa la seva mare, sense donar alternativa a una altra opinió. Va educar els seus fills per ser homes amb ambició, guanyant molt més diners que el pare i amb unes dones que tan sols fessin fills. Aquest model no ha sortit bé ni per en Tomeu ni per na Maria, cap dels dos ha seguit aquests ideals pel futur, na Maria sempre ha volgut viure tota sola, però tampoc no vol renunciar als privilegis que hi ha a casa seva.

Envoltats en una educació masclista, na Maria va trobar la sortida amb el suport del seu pare, l'home que la tapava a les nits i li parlava amb amor. La seva mare a vegades ho feia, però preferia renyar-la i demostrar-li la seva seguretat.

Na Maria després de sortir del bar, un poc molestada, va al seu refugi, una caseta de fora vila del seu pare; sempre hi solien anar junts. Hi ha una gronxadora de color verd, que ha començat a rovellar-se, una blava i una vermella, però ja han perdut el color, la verda era la seva. Evoca el passat amb la gronxadora, els records que té bons de la seva infància.

Recorda quan el seu pare acabava de pintar la gronxadora. Li agradava l'olor a pintura que feia, ella ensumava i ensumava, va posar el nas a damunt la pintura acabada de pintar i es va tacar tot el nas.

Ara fa un somriure, només de pensar en aquella escena, continua pensant i es lleva el somriure dels seus llavis.

Els seus dos germans varen rompre a riure, no podien més, els seus cossos rebotaven i ella no sabia per què reien i també va riure amb ells, es tiraven pel terra i li estiraven els cabells, tocant-li el nas i cantant:

—Na Maria no té nas i ta mare és xata...

Riu que te riu, però no li llevaren sa pintura quan la va veure la seva mare es va posar a cridar:

—I ara què farem amb aquesta pintura, haurem de posar-hi amoníac? —va dir resignada.

—No siguis animal —va dir el seu pare—; ja li llevaré jo, te'n pots anar.

I na Maria va fer un somriure, es va mirar al seu pare i li va allargar els braços perquè l'agafés; així ho va fer, varen anar cap a la cuina i li va llevar la pintura amb molt d'amor.

Na Maria ara s'engronsa molt fort, ja no necessita ningú per arribar molt alt. Evoca uns records de quan només tenia sis anys i ho recorda com si fos ahir, li agrada veure que una simple olor permet recordar amb quasi la mateixa intensitat que va succeir.

Els seus dos germans l'engronsaven, però quan es cansaven cridaven la mare perquè els engronsés, a ella la seva mare quasi mai l'engronsava, sempre ho feia el seu pare.

El seu pare li deia que arribarien als níguls i que encara que no ho semblés ella arribaria primer que els seus germans, li deia que si es prenia les coses amb calma arribaria qualque dia a ser una gran persona. Havia de fruit dels detalls de cada moment mentre el seu pare l'engronsava i per res del món desitjar anar aviat.

Aquestes paraules que ara recorda li han servit inconscientment per crear-se la seva filosofia de vida; ara ho pensa i troba que ha anat massa a poc a poc.

Entra a la caseta i s'hi queda mirant la televisió però no fan res bo, l'apaga i es recolza en el sofà amb els ulls mig tancats, fins que es dorm.

Es desperta per culpa del mòbil, s'aixeca del sofà i mira el rellotge; han passat dues hores.

—Qui és? Fa una estona et volia telefonar però tu no m'has donat el teu número. (Pausa). Què has perdut molts de diners al bingo? Idò anam bé, perquè avui tampoc ha estat el meu dia.

(Pausa). Bé no passa res (nova pausa); si ja ho sé que ens hem conegut avui i que hem de solucionar els nostres problemes, i millor si véns a una caseta que tenc a fora vila (última pausa). No, no m'interrompis, sisplau, és una caseta aïllada vora Castellitx. Saps on és? No té número, té la façana de color salmó.

Ara surt de la caseta amb la passa segura, veu que aquella dona no s'ha enfadat, a fora la intensitat de la llum l'enlluerna i torna a entrar. Cerca unes ulleres de sol per tot arreu, a damunt la barra americana de la cuina n'hi ha unes, duen la muntura de color blanc molt gruixada i els vidres vermells, li han fet gràcia, se les ha posades i surt a fora a fruit del sol, darrera el seu amagatall: les ulleres.

Un cotxe vermell s'ha aturat a les barreres, és el de la vella i espera que les vagin a obrir.

Un cop a dintre la casa, s'asseuen al sofà:

—Oh! quina passada d'ulleres, me les deixes?—se les posa i comença a engronsar-les amb el nas. Na Maria se'n riu i diu:

—Sé que no és agradable que et rompin un llum, però intentarem solucionar-ho sense discutir, d'acord?

—Sí, és clar, jo no vénc aquí per discutir, em convides a una xocolatina?

—Aquí no tenc res més que aigua...

—Es igual; a dins el meu cotxe n'està ple.

Na Maria es queda pensant amb la mirada enfocada a les ulleres que la dona ha deixat al damunt de la taula, de cop i volta pensa en el que li va dir el seu pare un dia:

—Tu saps que si qualque dia no pots estar més amb la mare, véns a viure a aquesta caseta, eh nena?.

Fa temps que ho pensa, això, però no n'està massa convençuda, se li vendrien a sobre moltes coses, hauria de trobar una feina digna i ja està cansada de conformar-se amb feinetes sense importància, tenint la carrera de dret acabada.

Entra a l'habitació del seu pare. Quan necessitava estar sol venia a aquesta caseta i ara ja no queda rastre ni de les seves coses ni de la seva olor, ella ensuma per veure si li quedarà al nas el record d'una olor, com anys enrera ho fa ver la pintura verda.

La dona entra i se'n riu de veure-la allà a l'habitació ensumant la porta, es posa a riure amb una rialla molt forta mentre diu:

—Vols una xocolatina?

Fa que no amb el cap.

—Saps? Aquí era l'habitació del meu pare —li diu amb una llàgrima als ulls.

Deixa de riure, l'abraça i li diu:

—Saps? El meu pare va morir jove i mai ens vàrem dur bé, estic contenta que tu amb el teu sí. També és mort?

—El meu pare (pausa), ai el meu pare! Un sofridor de la vida sense obtenir cap recompensa.

—Pel que em dius, diria que no ha estat molt feliç.

—Mort, sí, el seu cor va morir però, així i tot, encara batejava. No va tenir gaire amor.

—Conta'm alguna cosa del teu pare.

Maria: Viu amb la meva mare, és invàlid; ja no té esperances, es queda sempre al llit i no té ganes ni que l'aixequin per fer-lo seure. Quan jo era petita li

agradava molt escriure i ha perdut tota la il·lusió, té una dona que el fa net però viu en una habitació fosca, molt fosca, no m'agrada entrar-hi ni l'olor que fa ara el meu pare.

És trist veure com el meu protector ha anat renunciant a viure, però mentre ell renuncia de la vida la meva mare sembla que disfruta de veure'l sofrir i els meus germans també, és el que em sap més greu. Tenc el seu diari, avui he gosat agafar-lo, però em fa vergonya que em mostri a mi la seva intimitat, els seus sentiments i pensaments, però si jo no el llegesc la meva mare ho farà si ja no ho ha fet.

La dona: Mai he conegut un home així tan...

Maria: Necessitava xerrar, no sé ni el teu nom, però m'agrada parlar amb tu, ja no puc veure la meva mare, no suport com s'enriqueix. Disfruta de veure el meu pare morir lentament, és trist per a mi.

La dona: Iddò al bingo m'han contat una història semblant: que una joveneta s'havia casat amb un vell pels diners i que vivia amb l'única il·lusió d'heretar la fortuna del vell. Quan va arribar l'hora de la seva mort, la joveneta es va trobar que havia canviat el testament a favor del seu fill, ja te pots imaginar com ha quedat la pobre jove.

Maria: Que va! No hi té res a veure: pot ser que la meva mare es casàs amb ell per diners, però no era el seu objectiu, ara no tenim diners de sobra i és molt feliç —diu pensant—. He arribat a creure que l'únic desig de la meva mare era veure sofrir el meu pare, te pots creure que a vegades està una setmana a entrar a l'habitació del meu pare?

Ella sempre ha estat enamorada d'en Josep, ara pràcticament viuen junts i quan es queda a dormir a casa, dormen a l'habitació de la vora del meu pare.

La dona escolta molt interessada.

—Ella no el va a veure. Però a mi em fa sentir molt bé l'esperança que posa el meu pare quan xerra amb mi.

-Això està bé... continua'm contant, m'agrada sentir-te, és difícil imaginar una història i endevinar-ho, però què va passar amb els teus pares?

—No ho sé, no ho sé ... —diu pensant i un poc preocupada.

—Llegeix el diari del teu pare.

—Maria: Jo només record un dia que ma mare cridava, es passejava cridant i dient que volia conèixer Déu i l'Esperit Sant, no vaig entendre aquelles paraules, ara sí. Jo em vaig fer por! Em vaig aferrar molt fort als llençols com si em portessin a un altre lloc que havia somiat: on no hi havia crits i tots eren nins de la meva edat.

Es queda en silenci i mira la dona.

—Saps? Normalment solc evocar moments passats en solitari i no me puc creure que...

—Sí, però què va passar aquell dia?

Maria: Jo estava aferrada als meus llençols, el meu pare no havia vingut i jo, com la meva mare, estava espantada; ella cridava que el meu pare devia estar amb ella i que no era capaç de tenir-los ben fermats dins els calçons.

—El teu pare tenia una amant?

—Era el que sempre deia la meva mare, però crec que...

—Què?

—Que no era veritat, quan vaig aconseguir desferrar-me dels llençols amb valentia, vaig baixar les escales i vaig anar a la cuina, vaig veure un paquet de celtes devora una botella de brandy i el que més em va sorprendre: la meva mare fumant dels cigarrets del meu pare.

El meu germà gran estava assegut a la taula, mirant la botella de brandy i jugant amb el tap, la meva mare li xerrava malament del meu pare i ell la tranquil·litzava donant-li la raó.

Tot aquest renou no va despertar Tomeu. Jo tenia por que vessin que els escoltava i vaig pujar a dalt plorant. La porta de l'habitació del meu germà estava tancada, vaig entrar i em vaig ficar-me al seu llit, ell es va despertar espantat. Només li vaig dir que m'abraçàs i ho va fer, fent-me un petó i dient-me que dormís. Li vaig dir: Saps per què està cridant la mamà..?

—Tu dorm, petitona meva; no et preocupis pels problemes dels grans...

Al dia següent li vaig fer un retrat, quatre burots, però ell encara els guarda.

—Vols xocolatina?

—No! Gràcies. Idò, mentre li feia el retrat al meu germà al jardí, va venir el meu pare pel darrera i em va agafar la trena fent-me un petó. Em vaig alegrar més de veure'!! Venia amb un ram de flors per la meva mare i va dir que era per la dona que més estimava a part de jo. Jo li vaig somriure.

En canvi la meva mare va rebutjar el ram de flors. El meu pare, perquè no els véssim discutir, ens va dur a aquesta caseta, per la tarda va venir la mare, els dos estaven enfadats, no es dirigien la paraula, i intentaven evitar estar a prop. Només quan vaig quedar tacada per la pintura verda es varen xerrar, però un poc enfadats. Si abans no es duïen bé, després d'aquell dia molt manco, ja no ens varen tornar engronsar tret de qualque dia, el meu pare a mi.

—Què dius d'un pintura verda i d'engronsar?

—Res, res, coses de nins, aquelles gronxadores que hi ha allà a fora...

—Ah, vols xocolatina..?

—Segur —Maria es queda mirant la xocolatina i l'agafa, la vella la mira i li diu:

—No havies dit que no en volies?

—Bé, he canviat d'opinió..., no hem d'arreglar la qüestió de l'intermitent?

—Ara és igual, ara me sap greu cobrar-te.

—Sí home, faltaria més...

—Continua'm contant...

—Ara el meu pare es refugia en l'alcohol, quan he anat a casa hi havia una copa de licor mig buida i el cendrer ple de cigarrets, és l'únic que fa, amb això ell ha trobat la seva llum: la seva esperança...

—Tenc el seu diari aquí, vols que el llegeixi?.

—Però no et feia tanta vergonya?

—Un cop que et comences a engrossir ja no pots aturar-te i menys si t'engrosses lentament.

—Nineta, me faràs tornar boja, què vols dir amb això?

—Que un cop que has conegut el meu pare, l'has d'acabar de conèixer... Començ a llegir-ho: *“He hagut de fer feina els horabaixes per no veure-la més, es posa davant mi fent-se carícies amb el Josep com si me volgués fregar per la cara que la felicitat que no ha aconseguit amb mi la troba amb en Josep; a mi em fa mal, em sent molt malament voldria morir-me tan sols de veure-la xerrar amb en Josep i quan es posa a fregar-li els pits al davant meu no ho aguant.*

Em fa sentir inferior, jo li he intentat donar tot el que ella ha volgut, una casa, tres fills i el meu amor, m'he entregat en cos i ànima a ella, per què? Per acabar odiant-la.

Ella mai ha manifestat amor cap a mi, tan sols els primers anys quan festejàvem, mai vaig creure que la pogués fer feliç, era massa cosa per a mi i això ho he comprovat amb els anys de conviure amb ella. Primer va renegar de dormir amb mi, no volia la meua companyia, no em feia petons i em renegava la paraula quan li contava els meus problemes.

Per un embaràs ens vàrem unir, pel meu fill gran; s'ha fet notari igual que jo, tan sols per l'ambició de la mare.

No em puc creure que l'hagi arribada a odiar, aquella dona en la qual un dia hi vaig dipositar totes les meves esperances de futur.

Avui ha fet creure al meu fill gran que estava amb una amant. No és veritat i em sent molt malament. Jo li he dit a na Maria que no es cregués res del que li digues la

seva mare. Ella em farà cas, sempre fa tot el que li dic, és l'única de la casa que m'estima, demà la duré a sa caseta, l'engronsaré un poc i serà feliç.

Pintaré la seva gronxadora, només la seva, ho faré amb el color que més m'agrada: el verd, el color de la natura.

M'agrada fer-la feliç, tan sols amb la meua companyia es sent feliç, d'ella no esper res més que el seu amor, l'amor que no em dóna la meua dona.

A la meua dona li costa mostrar els seus sentiments, i crec que na Maria desitja amb tota l'anima tenir una rialla seva, una paraula ben dita, recompensant tot el que fa bé.

A en Tomeu li és igual el que faci la seva mare i el que faci jo, només es preocupa per ell i per a ell està bé per ara, però no sé si en un futur aquest egoisme li serà massa gros.

Quan he arribat de fer feina m'he trobat na Maria al llit d'en Tomeu, els hi he fet un petó als dos, en Tomeu s'ha despertat i m'ha dit que feia olor a licor i que la mare xerrava malament de mi. No m'ha preocupat gaire; és el que sempre sol fer, sol pagar les seves errades en mi. Avui em quedaré dormit a la butaca, no la vull haver de sentir, ja em basta amb les idees que fica als meus fills. A la butaca s'està bé, és còmoda. Estic cansat i ara no vull fer el llit de l'habitació dels convidats que en realitat és la d'en Josep. Què li he fet jo a n'aquesta dona per què em fregui per la cara la seva felicitat amb en Josep? Jo no el vull mantenir amb els meus diners, l'únic consol que em queda a favor meu és la meua filla. Bé, me'n vaig a dormir, demà continuaré escrivint, el més segur és que hagi fet feliç la meua filla pintant la gronxadora de verd".

Na Maria Deixa el full, mira la vella i, plorant, un altre pic la vella l'abraça, li fa un petó al front, li diu :

—El teu pare realment t'estimava molt, però no et va condicionar que tota la seva força per viure fossis tu?

Continua plorant i no es conscient del que li ha demanat la dona. Es deslliga dels seus braços i li diu:

—No sé com em puc alliberar d'aquesta manera amb tu, t'he acabat de conèixer i tu només vols els meus doblers...

—És bo mostrar el que sents, no devies tenir amb qui fer-ho.

—Bé. Què costa el retrovisor?

—No costa res...no, res, res, ara tu i jo som amigues, o no?

—Digues el preu, he tengut un mal moment, tu ho saps quasi tot de mi i jo de tu res, digues el preu, per favor?

—És que, mira, no sé com dir-t'ho, però és que no hi ha res que arreglar; el retrovisor estava espanyat, tu no li has fet res, res. No has ni fregat el meu cotxe, et volia carregar les culpes, però m'has caigut bé.

S'eixuga les llàgrimes i diu:

—Jo creia que els vells no deien mentires; és clar, també creia quan era petita que els grans no ploraven, ni sofrien.

—Així, em perdones?

—No hi ha res que perdonar, millor per a mi —li diu un poc desil·lusionada.

—Bé, crec que me'n vaig, em sap greu dir-te això, però et queden moltes coses per aprendre. Puc cridar-te qualche dia per repetir?

—Sí... —diu sense gens de seguretat.

Aquest tretzè número de les
Plaguetes d'Història i Cultura titulat
Certamen Literari de Castellitx, 2001.
Obres premiades. Part 2. Narració
Curta, ha estat publicat amb motiu
de la celebració de la festa de la Pau
de Castellitx, dimarts dia 2 d'abril de
2002.

TAULA DE MULTIPLICAR

1 x 0 = 0
1 x 1 = 1
1 x 2 = 2
1 x 3 = 3
1 x 4 = 4
1 x 5 = 5
1 x 6 = 6
1 x 7 = 7
1 x 8 = 8
1 x 9 = 9

2 x 0 = 0
2 x 1 = 2
2 x 2 = 4
2 x 3 = 6
2 x 4 = 8
2 x 5 = 10
2 x 6 = 12
2 x 7 = 14
2 x 8 = 16
2 x 9 = 18

3 x 0 = 0
3 x 1 = 3
3 x 2 = 6
3 x 3 = 9
3 x 4 = 12
3 x 5 = 15
3 x 6 = 18
3 x 7 = 21
3 x 8 = 24
3 x 9 = 27

4 x 0 = 0
4 x 1 = 4
4 x 2 = 8
4 x 3 = 12
4 x 4 = 16
4 x 5 = 20
4 x 6 = 24
4 x 7 = 28
4 x 8 = 32
4 x 9 = 36

5 x 0 = 0
5 x 1 = 5
5 x 2 = 10
5 x 3 = 15
5 x 4 = 20
5 x 5 = 25
5 x 6 = 30
5 x 7 = 35
5 x 8 = 40
5 x 9 = 45

6 x 0 = 0
6 x 1 = 6
6 x 2 = 12
6 x 3 = 18
6 x 4 = 24
6 x 5 = 30
6 x 6 = 36
6 x 7 = 42
6 x 8 = 48
6 x 9 = 54

7 x 0 = 0
7 x 1 = 7
7 x 2 = 14
7 x 3 = 21
7 x 4 = 28
7 x 5 = 35
7 x 6 = 42
7 x 7 = 49
7 x 8 = 56
7 x 9 = 63

8 x 0 = 0
8 x 1 = 8
8 x 2 = 16
8 x 3 = 24
8 x 4 = 32
8 x 5 = 40
8 x 6 = 48
8 x 7 = 56
8 x 8 = 64
8 x 9 = 72

9 x 0 = 0
9 x 1 = 9
9 x 2 = 18
9 x 3 = 27
9 x 4 = 36
9 x 5 = 45
9 x 6 = 54
9 x 7 = 63
9 x 8 = 72
9 x 9 = 81